

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra výchovy ke zdraví

Bakalářská práce

Spolupráce rodiny a mateřské školy při rozvoji osobnosti dítěte

Vypracovala: Martina Háziová

Vedoucí práce: PhDr. Marta Franclová, Ph.D.

České Budějovice 2016

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Health Education

Bachelor Thesis

The cooperation between the kindergarten and the family for a child's personal development

Author: Martina Háziová

Supervisor: PhDr. Marta Franclová, Ph.D.

České Budějovice 2016

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Spolupráce rodiny a mateřské školy při rozvoji osobnosti dítěte

Jméno a příjmení autora: Martina Háziová

Studijní obor: Výchova ke zdraví

Pracoviště: Katedra výchovy ke zdraví, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marta Franclová, Ph.D.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2016

Bibliographical identification

Title of Bachelor Thesis: The cooperation between the kindergarten and the family for a child's personal development

Author's first name and surname: Martina Háziová

Field of study: Health Education

Department: Health Education, Pedagogical faculty University of South Bohemia in České Budějovice

Supervisor: PhDr. Marta Franclová, Ph.D.

The year of presentation: 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Bechyni dne

.....

Martina Háziová

Poděkování:

Moje poděkování patří paní PhDr. Martě Franclové, Ph.D. za trpělivost, přínosné rady a metodickou pomoc při zpracování bakalářské práce. Zvláštní poděkování patří paní Daně Turečkové, ředitelce MŠ Jahůdka, za pomoc při shromažďování dat pro výzkum v mé bakalářské práci.

Děkuji i rodině za vytvoření podmínek a trpělivost při studiu.

ABSTRAKT

Záměrem této bakalářské práce je podrobněji analyzovat představy rodičů o jejich spolupráci s mateřskou školou, současný stav spolupráce i očekávání pedagogů od rodičů svěřených dětí. Teoretická část obsahuje legislativní vymezení předškolního vzdělávání, rodinu a principy rodinných vztahů, dále mateřskou školu i její současné možnosti spolupráce s rodinou. Závěr teoretické části je věnován osobnosti dítěte. Součástí praktické části je výzkum prováděný velmi podrobnou dotazníkovou metodou v konkrétní mateřské škole. Výsledky výzkumu jsou graficky zpracovány a vyhodnoceny, nechybí ani vlastní postřehy výzkumníka. Očekávání rodičů, pedagogů i nové poznatky z teoretické části shrnuje závěr práce.

KLÍČOVÁ SLOVA: dítě, rodina, mateřská škola, spolupráce

ABSTRACT

The intention of this work is analyzed in detail ideas of parents for their cooperation with the kindergarten, the current state of cooperation and expectations of teachers from the parents of the children. The theoretical part contains the legal definition of preschool education, the family and the principles of family relationships, as well as a kindergarten and its current possibilities of cooperation with the family. The conclusion of the theoretical part is devoted to the child's personality. The practical part of the research carried out very detailed questionnaire method in nursery school. The research results are graphically presented and evaluated, there is also a researcher's own observations. The conclusion summarizes the expectations of parents, teachers and new knowledge from the theoretical part.

KEY WORDS: child, family, kindergarten, cooperation

OBSAH

ÚVOD.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	
RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	13
1.1 HLAVNÍ PRINCIPY RVP PV	13
1.2 POJETÍ A CÍLE PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	14
1.2.1 Úkoly předškolního vzdělávání.....	14
1.2.2 Specifika předškolního vzdělávání, metody a formy práce	15
1.2.3 Cíle předškolního vzdělávání.....	16
1.3 VZDĚLÁVACÍ OBSAH V RVP PV	17
1.4 VZDĚLÁVACÍ OBSAH ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	18
1.5 PODMÍNKY PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	18
2 RODINA	19
2.1 PROMĚNA SPOLEČNOSTI A RODINY	20
2.2 PRINCIPY RODINNÝCH VZTAHŮ	22
2.3 DRUHY RODIN Z HLEDISKA JEJICH FUNKČNOSTI.....	24
2.4 TYPOLOGIE RODIČE Z POHLEDU VÝCHOVY DÍTĚTE.....	24
2.5 POMOC UČITELKY DÍTĚTI	26
2.6 POMOC RODIČŮ DĚTEM	26
3 MATEŘSKÁ ŠKOLA	27
3.1 FUNKCE MATEŘSKÉ ŠKOLY	28
4 SPOLUPRÁCE RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY	28
4.1 HISTORIE SPOLUPRÁCE RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY	30
4.2 MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY	30
4.3 ADAPTACE DÍTĚTE	34
5 OSOBNOST DÍTĚTE	35
5.1 OSOBNOST DÍTĚTE Z POHLEDU PSYCHOLOGIE	36
5.2 ROZVOJ OSOBNOSTI V ČASE: DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ	37
5.3 PSYCHOLOGIE PŘEDŠKOLNÍHO DÍTĚTE	38
II. PRAKTICKÁ ČÁST	39
6 POPIS PRAKTICKÉ ČÁSTI	40
7 MŠ JAHŮDKA, BECHYNĚ	40
7.1 PŘEDSTAVENÍ ŠKOLY	40
7.2 CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU ŠKOLY	40

7.3	SPOLUÚČAST RODIČŮ.....	41
8	PRŮBĚH DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	41
8.1	STANOVENÍ HYPOTÉZ.....	42
8.2	ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKŮ	42
	8.2.1 Výsledky z dotazníku pro rodiče.....	42
	8.2.2 Výsledky z dotazníku pro učitele	62
8.3	VYHODNOCENÍ A ZPRACOVÁNÍ HYPOTÉZ	67
	8.3.1 Vyhodnocení a zpracování hypotéz z dotazníku pro rodiče	67
	8.3.2 Vyhodnocení a zpracování hypotéz z dotazníku pro učitelky.....	67
8.4	SHRnutí	68
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	70
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	73
	SEZNAM TABULEK.....	74
	SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Téma mé bakalářské práce, kterou Vám předkládám, jsem si nezvolila náhodou. Je mi velice blízké, jako učitelka v mateřské škole jsem své profesní zkušenosti získala postupně v různých školách, které se lišily jak vybavením, tak množstvím tříd. Ve školství mám za sebou přes dvacet let praxe a s nimi mnohá setkání s rodiči dětí různých charakterových vlastností i rozmanitých názorů rodičů týkající se právě spolupráce rodiny a školy.

V každé škole, ve které jsem působila, jsem se vždy snažila dostat se k rodičům co možná nejbližší, samozřejmě ne vždy se má snaha setkala s pochopením. Pokud se však podaří, že rodič i škola jsou naladěni stejně, tato vzájemná spolupráce je pro obě strany velmi smysluplná a obohacující.

V porovnání s dřívější mateřskou školou má ta dnešní nekonečné možnosti, jak spolupráci iniciovat a prohlubovat. Školní vzdělávací programy s rodinou počítají, je zcela běžné, že rodiče bývají zapojeni do dění v mateřské škole, učitelky se snaží s rodiči v rámci možností spolupracovat. Pokud má škola kvalitní vzdělávací program, rodiče ho oceňují, stejně tak i pěkné prostředí a vybavení školy a nezbytný individuální přístup k dítěti. Každodenní oboustranná spolupráce by měla být a je velmi důležitá, protože jen pokud funguje se dobře dítě vyvíjí, cítí a do školy těší.

A právě jestli funguje se pokusím zjistit v praktické části mé bakalářské práce, kde pomocí dotazníkového šetření položím rodičům i učitelkám otázky různého typu, týkající se objektivní spolupráce v konkrétní mateřské škole. Ve škole, kde jsem působila mnoho let a sama jsem zvědavá na výsledek. Mezi učitelkami mám mnoho kamarádek, předáváme si své zkušenosti a vnímám, že většině škol již nedělá problémy s rodiči spolupracovat, spolupráce se rozvíjí všemi směry a do větších hloubek. Této schopnosti se učí děti již v mateřské škole, pro spokojenost a úspěšnost v životě je důležité, aby kooperovaly s ostatními při řešení i složitějších situací a problémů. Děti vyvíjí společné úsilí, radí si, navzájem si pomáhají, hodnotí a po dosažení cíle sdílejí i společnou radost. Spolupráci vidíme i v očekávaných výstupech současného Školního vzdělávacího programu v oblasti, která je nazvaná „Dítě a ten druhý“. Ne všechny děti ale spolupracovat dokáží hned, stejně, tak jako jejich rodiče. Při tvoření dotazníku pro praktickou část mě napadalo mnoho otázek, na které jsem chtěla znát pravdivou

odpověď. Pravdivou jak od rodičů, tak i od samotných učitelek. Zajímalo mě, zda mají dnešní rodiče vůbec zájem o informace, jak jejich děti tráví čas v mateřské škole, jestli se účastní nabízených akcí pro rodiče, jestli sami přicházejí se svými návrhy možné spolupráce... Otázek bylo mnoho, výsledek bude zřejmý v praktické části mé bakalářské práce.

Ta se skládá ze dvou částí. V teoretické části pracuji s odbornou literaturou, v praktické části Vás blíže seznámím s konkrétní mateřskou školou, kde dotazníkovou metodou budu zjišťovat stávající úroveň spolupráce rodiny a školy při rozvoji osobnosti dítěte. Výsledky a závěry ze svého šetření předám paní ředitelce dané školy, která je připravená s těmito výsledky dále pracovat. Věřím, že i má snaha zpracovat dotazníky „do hloubky“ přiměje rodiče i učitelky k zamyšlení a jejich výsledky přispějí k ještě větší spolupráci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Z hlediska postavení mateřské školy bylo zásadní přijetí zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Mateřské školy se staly školou a byl jim přiznán vzdělávací status nikoli pouze výchovný, jak tomu bylo, když byly pouze školským zařízením. Jsou nedílnou součástí vzdělávací soustavy ČR a představují první etapu celoživotního vzdělávání. Současná mateřská škola je samostatným autonomním právním subjektem, jehož ředitelka jako statutární orgán plně odpovídá za pedagogický i ekonomický rozvoj školy.

Změny týkající se řízení mateřské školy přišly před přijetím školského zákona, podle Bílé knihy nejzásadnější byl přechod od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování. Decentralizace měla zajistit zlepšení kvality řízení za spoluúčasti dalších partnerů, jakými jsou rodiče, obce, pedagogicko-psychologické poradny apod. (Syslová, 2012, 18-19)

Klíčové změny ve vztahu mezi mateřskou školou (dále jen MŠ) a rodiči se udály díky politickým změnám demokratizací společnosti a také zavedením Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV). Je to závazné státní kurikulum, které určuje směr předškolního vzdělávání, zároveň zde ale mají pedagogové dostatečný prostor pro svou vlastní tvůrčí práci.

První verze RVP se objevila v r. 2001, inovována byla v r. 2004. Dokument byl pedagogy přijat s rozpaky, někomu se zdál ideální, u někoho naopak budil nedůvěru a zdál se příliš složitý.

1.1 Hlavní principy RVP PV

RVP PV byl formulován tak, aby v souladu s odbornými požadavky současné kurikulární reformy:

- *akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítal do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání*

- *umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb*
- *zaměřoval se na vytváření základů klíčových kompetencí dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání*
- *definoval kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků, které má přinášet*
- *zajišťoval srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými mateřskými školami*
- *vytvářel prostor pro rozvoj různých programů a koncepcí i pro individuální profilaci každé mateřské školy*
- *umožňoval mateřským školám využívat různých forem i metod vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám*
- *poskytoval rámcová kritéria využitelná pro vnitřní i vnější evaluaci mateřské školy i poskytovaného vzdělávání.*

(RVP PV, 2004, s. 4)

1.2 Pojetí a cíle předškolního vzdělávání

1.2.1 Úkoly předškolního vzdělávání

Z RVP PV je zřejmé, že úkolem je doplňovat rodinnou výchovu a pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení, poskytovat odbornou péči. Mělo by usilovat, aby první vzdělávací krůčky dítěte byly stavěny na promyšleném, odborně podepřeném a lidsky i společensky hodnotném základě, a aby čas prožitý v mateřské škole byl pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých a spolehlivých základů do života i vzdělání.

Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu, má rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, jeho osobní

spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení.

Na základě dlouhodobého a každodenního styku s dítětem i jeho rodičem může předškolní vzdělávání plnit i úkol diagnostický, zejména ve vztahu k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, poskytovat včasnou speciálně pedagogickou péči a tím zlepšovat jejich životní i vzdělávací šance. (RVP PV, 2004, s. 5-6)

1.2.2 Specifika předškolního vzdělávání, metody a formy práce

Podle RVP PV se *předškolní vzdělávání maximálně přizpůsobuje vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí této věkové skupiny a dbá, aby tato vývojová specifika byla při vzdělávání dětí v plné míře respektována.* (RVP PV, 2004, s. 6)

Dále RVP PV uvádí, že předškolní vzdělávání má nabízet vhodné vzdělávací prostředí, pro dítě vstřícné, podnětné, zajímavé a obsahově bohaté, dítě se v něm má cítit jistě, bezpečně, radostně a spokojeně, může se projevovat, bavit a zaměstnávat přirozeným dětským způsobem.

Každému dítěti je třeba poskytnout individuální pomoc v kvalitě, která mu vyhovuje, působení pedagoga má vycházet z pozorování a uvědomění si individuálních potřeb a zájmů dítěte a z pravidelného sledování jeho rozvojových a vzdělávacích pokroků.

V předškolním vzdělávání mohou být vytvářeny třídy, ve kterých si jsou děti věkově blízké, ale i věkově vzdálenější, také mohou mít rozdílné i specifické vzdělávací možnosti a potřeby.

V předškolním vzdělávání se mají uplatňovat odpovídající metody a formy práce, hlavně prožitkové a kooperativní učení hrou. Ty jsou založeny na přímých zážitcích dítěte, podporují dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcují radost dítěte z učení a jeho zájem poznávat nové zkušenosti. Dítě má mít dostatek prostoru pro spontánní aktivity a jeho vlastní plány. Vše probíhá formou nezávazné dětské hry, kterou se dítě zabývá na základě svého zájmu a vlastní volby. Důležité pro dítě je i spontánní sociální učení, založené na principu přirozené nápodoby. Mají být

uplatňovány aktivity spontánní i řízené, vzájemně provázané a vyvážené, v poměru odpovídajícím potřebám a možnostem dítěte každého věku. Je to didakticky zacílená činnost, která je pedagogem přímo nebo nepřímo motivována, probíhá zpravidla v menší skupině nebo individuálně.

Didaktický styl vzdělávání dětí v MŠ má být založen na principu vzdělávací nabídky, na individuální volbě a aktivní účasti dítěte. Úkolem pedagoga má být iniciovat vhodné činnosti, připravovat prostředí, nabízet dítěti příležitosti, jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět sobě i všemu kolem sebe. Integrovaný přístup vzdělávání má probíhat na základě integrovaných bloků, které nabízejí dítěti vzdělávací obsah v přirozených souvislostech a vztazích. Obsah bloků má vycházet ze života dítěte, má být pro něj smysluplný, zajímavý a užitečný.

Získaná zkušenost je komplexnější, stává se pro dítě snáze uchopitelnou a prakticky využitelnou. (RVP PV, 2004, s. 6-7)

1.2.3 Cíle předškolního vzdělávání

Dále RVP PV uvádí čtyři cílové kategorie:

- **rámcové cíle**, které vyjadřují univerzální záměry předškolního vzdělávání
- **klíčové kompetence**, které představují obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání
- **dílčí cíle**, které vyjadřují konkrétní záměry té které vzdělávací oblasti
- **dílčí výstupy**, jako dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají

Tyto cílové kategorie jsou spolu provázané, vědomé a systematické sledování a naplňování stanovených cílů má spolehlivě vést k dosahování výstupů.

Pokud jsou cíle naplňovány, směřuje vzdělávání k utváření základů klíčových kompetencí. (RVP PV, 2004, s. 7-9)

Klíčové kompetence jsou obecně formulovány jako *soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince*. (RVP PV, 2004, s. 7-9). Jsou činnostně zaměřené a

prakticky využitelné, jejich osvojování je proces dlouhodobý a složitý, začíná v předškolním vzdělávání a dotváří se v dalším průběhu života.

Pro předškolní vzdělávání jsou klíčové tyto kompetence:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence činnostní a občanské

Nabízí pedagogům dost jasnou představu, kam mají při výuce dětí směřovat a o co usilovat.

1.3 Vzdělávací obsah v RVP PV

Vzdělávací obsah je v RVP PV uváděn jako hlavní prostředek vzdělávání dítěte v MŠ. Má sloužit k naplňování vzdělávacích záměrů a dosahování vzdělávacích cílů. Vzdělávací obsah je formulován v podobě „učiva“ a „očekávaných výstupů“ a je stanoven pro celou věkovou skupinu společně (3-7 let). Je členěn do několika vzdělávacích oblastí, respektuje přirozenou celistvost osobnosti dítěte a jeho postupné začleňování do životního a sociálního prostředí. Oblasti se vzájemně prolínají, prostupují a ovlivňují. Čím je propojení všech oblastí vzdělávání dokonalejší, tím je vzdělávání účinnější.

Vzdělávací obsah je v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí, a to jsou oblasti biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. (RVP PV, 2004, s. 12-13)

1.4 Vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) vychází ze vzdělávacího obsahu RVP PV, je vytvářen pedagogy na třídní úrovni a je formulován do podoby integrovaných bloků. Školy mají značnou volnost v tom, jakým způsobem tento vzdělávací obsah pojmu a realizují. Bloky by měly zasahovat všechny vzdělávací oblasti a měly by být průřezové. Mohou se vztahovat k určitému tématu, vycházet z praktických životních problémů a situací nebo být zaměřeny k určitým činnostem a praktickým aktivitám. Také mohou být různě dlouhé, trvat různou dobu a dále se různě větvit. Vycházejí z přirozených potřeb dítěte, jsou srozumitelné, užitečné a prakticky využitelné. Pomáhají dítěti pochopit sebe sama a okolní svět, rozumět dění ve světě a také se v něm orientovat. Je upraven dle věku, úrovně rozvoje a sociálním zkušenostem dětí. Obsah bloků se prolíná, navzájem na sebe navazuje, dítě se s některými prvky znovu setkává v nových souvislostech a učí se vidět věci z různých pohledů. Nové poznatky a dovednosti tak lépe využije v praxi i dalším učení.

1.5 Podmínky předškolního vzdělávání

Základní podmínky pro vzdělávání dětí jsou dány právními normami, zákony, vyhláškami i prováděcími předpisy.

V návaznosti na ně RVP PV podrobněji popisuje a doplňuje další materiální, organizační, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které příznivě ovlivňují, resp. podmiňují kvalitu poskytovaného vzdělávání, vymezenou a požadovanou RVP PV. (RVP PV, 2004, s. 29)

Tyto základní podmínky zde nyní pouze vyjmenuji, podrobněji zmíním podmínku č. 7 o spoluúčasti rodičů na předškolním vzdělávání, jelikož se vztahuje k mému tématu bakalářské práce.

1. Věcné podmínky
2. Životospráva
3. Psychosociální podmínky
4. Organizace
5. Řízení mateřské školy
6. Personální a pedagogické zajištění

7. Spoluúčast rodičů

Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání je plně vyhovující, jestliže:

- *Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.*
- *Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.*
- *Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.*
- *Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.*
- *Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejich svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.*
- *Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.*

(RVP PV, 2004, s. 33)

2 RODINA

Můžeme říct, že rodina je určitá sociální skupina, ve které existují vzájemné vztahy (pokrevní vztahy, manželství, adopce) a bezprostřední důvěrné kontakty. Má společný prostor, ve kterém spolu žije, společné potřeby, o které se stará a také svým dětem poskytuje péči a je jim příkladem. Pro rodinu jsou podstatné společné zájmy, cíle a plánování budoucnosti, funguje na vzájemné spolupráci a pomoci. Obecně můžeme do

rodiny zahrnout rodiče a dítě (děti) a nejbližší příbuzné (babičky, dědečky, tety, strýce, atd...).

Podle Pedagogického slovníku je rodina: *Nejstarší společenská instituce. Plní socializační, ekonomické, sexuálně-regulační, reprodukční a další funkce. Vytváří určité emocionální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky a životního stylu.* (Průcha, Walterová, Mareš 2009, s. 248)

Zjednodušeně můžeme mluvit o třech základních funkcích rodiny:

- **ekonomická** – zajištění materiálních potřeb dítěte
- **emocionální** – zahrnuje naplňování emocionálních potřeb dítěte, jimiž jsou potřeba jistoty a bezpečí, láska, prožívání radosti, sebedůvěra aj.
- **výchovná** – socializace, formování dítěte a jeho morálních hodnot

Rodiče mají povinnost pečovat o děti a vychovávat je. Naopak děti mají svým rodičům vyjadřovat oddanost, lásku a úctu. Podíl rodiny spočívá i v utváření vztahů dětí k lidem, kteří žijí v jejich blízkém okolí a ke společnosti všeobecně.

2.1 Proměna společnosti a rodiny

Aby se výchova a vzdělávání dítěte posouvalo tím správným směrem, je nezbytně nutná spolupráce mateřské školy s rodinou. Dříve byla tato spolupráce velmi podceňována, rodiče v mateřské škole nebyli partnery a nemohli spolupracovat a podílet se na dění ve škole. Už ale Rabušicová uvádí, že: *V současné době jsou rodiče, alespoň teoreticky, vnímáni jako nepominutelní aktéři výchovy a vzdělávání vlastních dětí. Vedle dítěte a učitele tvoří třetí nezbytný vrchol v pomyslném trojúhelníku vztahů edukačních procesů.* (Rabušicová, 2009, s. 319)

Jak uvádí Sedláčková v *současných proměnách rodinného života dochází k novým jevům, jakými jsou :*

- *bilingvní manželství;*
- *rodiny, které několikrát ve svém vývoji změny lokální kulturu;*
- *rodiny, ve kterých kromě společných dětí žijí děti partnera, partnerky, nebo které o děti partnera, partnerky pečují;*

- *rodiny formálně nesezdané;*
- *homosexuální páry pečující o děti;*
- *neúplné rodiny vzniklé rozvodem, úmrtím;*
- *rodiny od počátku monoparentální.*

(Sedláčková, 2012, s. 70)

Obecně podle Singly můžeme proměnu rodiny od 60. let shrnout do 6 bodů:

- *snížení počtu sňatků a zvýšení počtu nesezdaných svazků*
- *nárůst počtu rozvodů a rozchodů*
- *nárůst neúplných rodin s jedním rodičem, rodin nově složených nebo obnovených*
- *snížení počtu porodů*
- *nárůst mimomanželských porodů*
- *nárůst námezdní práce žen, převážně matek, i párů, kde jsou oba manželé zaměstnáni.*

(Singly, 1999, s. 87)

Výsledky statistiky a podobný vývoj ve většině zemí západní Evropy odpovídá i naší situaci. Ivo Možný se zmiňuje o změnách v uspořádání české domácnosti. V posledním století přestalo být obvyklé, aby se nevěsta stěhovala do domácnosti ženicha. Základem domácnosti se stává jeden manželský pár a nejobvyklejší rodinou je manželská rodina se 2 dětmi (na rozdíl od dřívější vícegenerační domácnosti). V posledním desetiletí však přibývá domácností v čele s jedním dospělým a domácností jednotlivců. Zejména mladí muži v ČR žijí single. Otevřením společnosti a ekonomiky se nabídla možnost cestovat, podnikat a získat univerzitní vzdělání. Mladí lidé odkládají sňatek a rodičovství. Potřeba legitimizovat početí dítěte sňatkem slábne, nesezdané soužití je veřejným míněním všeobecně přijímáno.

Vyskytuje se kulturní, sociální i náboženská různorodost rodin a jednotlivé rodiny mají i různé žebříčky hodnot. Rodina se stala zásadním a hlavním vychovatelem dítěte a mateřská škola je „pouhým“ doplňkem výchovy v rodině. Zásadní pro dítě je sociální vliv rodiny, rodina je nejdůležitější výchovný činitel a intenzivně na dítě působí již od narození. Každodenní komunikace a chování mezi členy rodiny působí na rozvoj schopností a dovedností dětí, na utváření vlastností a postojů. Rodiče by měli vytvářet

doma příjemnou atmosféru a mít ke svému dítěti pozitivní vztah. Chtějí-li brát své rodičovství zodpovědně, musí být jejich potřeby v souladu s potřebami dítěte. Často jsou nuceni i slevit ze svých dřívějších aktivit. Také se ukazuje, že vzdělání rodičů má vliv na rozvoj gramotnosti dětí. Pozitivně působí i zájmová a hodnotová orientace rodiny. Rodiče by neměli své děti přetěžovat, měli by brát ohled na jejich možnosti, aby je neodradili a nesnižovali jejich sebevědomí. Dětem škodí i lhostejnost rodičů k jejich výkonům a nebo dokonce zesměšňování či trestání za nezdary. Nejvhodnější je vzor, projevený zájem, rada, pomoc a povzbuzování dětí. Rodič by měl vyhledávat informace o tom, co a jak rozvíjet u svého dítěte před vstupem do školy. Mnohým rodičům vyhovuje přímý kontakt s učiteli, od nichž očekávají největší pomoc. (Možný, 2006, s. 253–257)

2.2 Principy rodinných vztahů

Tyto principy, které zde zmíním, jsou zcela zásadní ve vývoji jednotlivých členů rodiny. Rodina může přinést svým členům pocit velkého štěstí, ale i zoufalství a pocit úzkosti. Ideální situace je, pokud rodiče dokáží z rodiny vytvořit centrum pozitivních vlivů. Helus vyzdvihuje nezanedbatelné hodnoty, jež přináší dítě svým rodičům, a to je *hlubší smysl života, šance většího vzájemného sblížení obou rodičů a obnovení lásky v novém významu, výzva stát se lepšími, aby mohli být svému dítěti životním vzorem*. (Helus, 2007, s. 144-145)

Je důležité si uvědomit, že:

1. **Rodina tvoří systém základního emocionálního zázemí**, když funguje dobře, rodinný život podporuje mentální zdraví. Dítě vnímá domov jako místo, kde ho mají všichni rádi, přijímají ho a nevysmívají se mu a také, kde si může oddechnout.
2. **Pozitivní a trvalé rodinné vztahy neexistují samy od sebe**, manželský svazek je potřeba stále pěstovat. Nadšení z dítěte a z jeho výsledků má stále přetrvávat, a to i po uplynutí prvních fází života dítěte.
3. **Rodinný úspěch závisí i na účinné komunikaci na všech úrovních**, je důležité si sdělovat pocity, psychické stavy, očekávání i tužby. Nutné je také vnímavě naslouchat druhým a snažit se udržovat pozitivní atmosféru.

4. **První roky jsou zásadní v mnoha ohledech vývoje dítěte.** V prvních 8 – 10 letech lidského života se vytváří charakter, osobnostní rysy i základy inteligence, předškolní a školní vývojová fáze je pro dítě nejdůležitější.
5. **Úspěšná rodina je vybudována díky značnému úsilí a obětavosti** – z důvodu ekonomického zajištění ubývá společně stráveného času, přesto je každý okamžik, který rodina tráví společně investicí do budoucna.
6. **Znalost vývojových fází pomáhá rodičům získat účinnější výchovný postoj** – pokud tyto znalosti rodiče mají, mohou dopředu odhadnout potřeby svých dětí a také se ujistit, že chování dítěte je pro danou fázi přiměřené. Účinněji reagují na duševní úroveň každého období a tím i patřičně ovlivňují své dítě (podstatně se zvyšuje šance na jeho úspěch).
7. **Vedení ke kázi a sebeovládání patří k základním pilířům výchovy dětí** – potrestání a ostré výtky mají být nahrazovány pozitivními posilujícími metodami (odměnami, chválou, oceněními) tak, aby se sebekázeň stala normou.
8. **Rodina vytváří nejlepší prostředí pro sexuální výchovu** – děti se o biologických, duševních a morálních hlediscích sexuality mají dozvědět od rodičů, nezasáhnou je tak předsudky a tabu, která sexualitu obklopují.
9. **Rodina silně ovlivňuje intelektuální schopnosti a školní výsledky dítěte** – dítě má vyrůstat v poklidném domácím prostředí s volně přístupnými knihami, s převažující pozitivní mentální atmosférou. Výuka závisí z velké části na postojích a krocích rodičů, proto by tuto odpovědnost rodiče neměli převádět na školu.
10. **Rodina je klíčovým faktorem zdravého vývoje sebeúcty** – pokud rodiče rozpoznají schopnosti dítěte a podporují ho při plnění úkolů a často ho pozitivně oceňují, získá dítě pocit osobního bezpečí a vyvážený pohled na sebe sama.
11. **Sdílené duchovní hodnoty sjednocují rodinu a poskytují obohacující vliv** – v rodině, která zachovává rozumný systém duchovních hodnot je menší pravděpodobnost vzniku problémů ve vztazích.

(Melgosa, 2003, s. 16-18)

2.3 Druhy rodin z hlediska jejich funkčnosti

Helus rozděluje rodinu z hlediska funkčnosti následovně:

1. **Rodina stabilizovaně funkční** – spolehlivě zajišťuje svým dětem kvalitní socializační podmínky.
2. **Funkční rodina s přechodnými, více či méně vážnými problémy** – hodnota rodiny je vždy mezi předními hodnotami všech jejích členů, své problémy řeší sami (špatné bytové poměry, finanční nouze, potíže s dítětem v době dospívání, dočasné krize v manželských vztazích, atd...). Tyto problémy jsou náročné, nepřinášejí traumata a svým řešením zocelují jejich aktéry pro život v budoucnu.
3. **Rodina problémová** – rodina má problémy i při plnění její funkce, hrozí rozpad rodiny, členové se snaží dát věci do pořádku, hledají pomoc, která je účinná jenom dočasně. Často se rozcházejí, ale snaží se o to, aby děti trpěly minimálně.
4. **Rodina disfunkční** – děti jsou vážně ohroženy, některé funkce rodiny jsou vážně a dlouhodobě narušeny. Nutný je zásah vnější instituce, ale rady a opatření jsou často nepochopeny (např. rodiny zatížené alkoholismem, podprůměrným příjmem, nevyhovujícím bytem, atd...). Rozchod rodičů zanechává v těchto případech traumatické a dlouhodobé následky.
5. **Rodina afunkční** – rodina vůči dítěti neplní svůj účel a dítě ohrožuje. Nezájem o dítě přerůstá až v nenávistný postoj vůči němu, řešení je nutné hledat mimo tuto rodinu (zbavení rodičovských práv, umístění dítěte v dětském domově).

(Helus, 2007, s. 152-153)

2.4 Typologie rodiče z pohledu výchovy dítěte

Podle Jeřábkové je výchovný styl jedním z nejdůležitějších faktorů, který vývoj dítěte ovlivňuje. *Výchovou v nejširším smyslu rozumíme rozvoj osobnosti. V užším slova smyslu míníme výchovou plánovaná opatření s hluboce působícími účinky.* (Jeřábková, 1993, s. 30)

Jaký styl výchovy upřednostňují rodiče se většinou odvíjí od jejich osobních zkušeností, znalostí a zážitků z prostředí, ve kterém sami vyrůstali. Opravilová ve své knize popisuje pět různých přístupů rodičů k výchově dítěte:

Prvním je **intuitivní přístup** s emocemi. Takto vychovávané dítě není omezováno, nejsou na něj kladeny žádné nároky na výkon a sebeovládání, cílem je šťastné dítě, které nezná žádné hranice.

Rodiče, kteří upřednostňují **realistický přístup** výchovy, akceptují vývoj dítěte, přirozenou zvědavost dítěte, přijímají pomoc profesionálů, hledají informace (někdy bohužel i z nevhodných zdrojů).

Další skupina rodičů odpovědnost za výchovu svých dětí neřeší, **nevnímá hodnotu** svého dítěte a často ve vzdělávacím procesu hraje zápornou roli.

Někteří rodiče **ve svých rodičovských funkcích selhávají**, špatně se starají o své děti, výchovu nezvládají, nespolupracují se školou.

Existují i tzv. **nezřetelní rodiče**, kteří nemají s výchovou a vzděláváním svých dětí žádné potíže, a proto nejsou se školou také v žádném kontaktu. (Opravilová, 2013, s. 226)

Podle jiného rozdělení existují rodiče bezpodmínečně milující. Ti přijímají dítě takové jaké je, ale zároveň tolerují i jeho nevhodné chování, podřizují se mu a s dítětem nechtějí mít žádný konflikt. Jiní rodiče vychovávají děti s očekáváním, že se jim děti za jejich péči v budoucnu odmění.

Nemůžeme říct, že v rodině převládá vždy pouze jeden určitý výchovný styl, mnohdy je propojeno více výchovných stylů najednou. Platí však to, že vyjmenované styly velmi ovlivňují sociální vývoj dítěte a se všemi těmito styly se v mateřské škole setkáváme. (Lacinová, 2008, s. 157)

Pedagogové většinou rozdělují rodiče na ty, co jsou bezproblémoví – ti jsou aktivní, spolupracují se školou, také třeba sponzorují školu a jsou za jedno se vzdělávacím a výchovným konceptem školy, u dítěte podporují kladný vztah ke škole a pedagogům. Další skupinou podle nich jsou rodiče kritičtí a problémoví – ti sice

nemají zájem spolupracovat se školou, ale negativně zasahují do vzdělávacího procesu i do kompetencí pedagoga. A ve školách můžeme vidět i takové rodiče, kteří by se zapojili do chodu rádi, ale neví jak. Mateřská škola by v tomto ohledu měla jít naproti nespolupracujícím rodičům a v zájmu dítěte jim nabídnout vhodné společné aktivity, které povedou k oboustranné důvěře a spolupráci.

2.5 Pomoc učitelky dítěti

Při vstupu dětí do mateřské školy může učitelka podpořit rodiče v jejich snaze o začlenění dítěte do kolektivu následujícím způsobem:

1. **Navázáním kontaktu s rodiči a dětmi již před začátkem školního roku** (ještě před letními prázdninami).
 2. **Ulehčit dítěti orientaci v nové situaci** – např. prostřednictvím různých her.
 3. **Umožnit samotu** – nabídnout nováčkovi koutek pro odpočinek.
 4. **Nabídnout vhodný vzor** – zkušenější dítě, které převezme patronát nad novými dětmi.
 5. **Propojení starého a nového týdně** – v pátek začatou práci dokončit až v pondělí.
 6. **Práce s rodiči** – rodičovská schůzka výhradně pro rodiče nováčků (informace o školce, způsobu výchovy dětí, požadavky, vzájemné seznámení,...).
- (Haefele, 1993, s. 42-44)

2.6 Pomoc rodičů dětem

Rodiče mohou svým dětem ulehčit vstup do MŠ, když:

1. **Budou trénovat odloučení** – příležitostným odloučením rodiče od dítěte získá dítě jistotu, že mu rodič neuteče a že se vrátí (rodič by se měl vždy vrátit ve smluvenou dobu). Důležité je i zkrátit dobu loučení rodiče a dítěte v MŠ.
2. **Umožní dítěti styk s vrstevníky** – např. na hřišti nebo v dětském centru. Děti se naučí s nimi vycházet.

3. **Seznámí dítě se školou** – několikrát navštíví MŠ před začátkem pravidelné docházky (seznámí se s prostory a životem v MŠ).
 4. **Budou brát ohled na tělesnou zátěž dítěte** – začátek v MŠ je pro děti tělesně náročný, je nutné odhadnout, zda dítě zvládne půldenní pobyt či tento čas zkrátí.
 5. **Zabrání vzniku dalších zátěží** – alespoň v počátečním období nebudou zatěžovat děti velkými životními změnami (stěhování, narození sourozence, atd..)
- (Haefele, 1993, s. 45-48)

Rodiče by měli své dítě na vstup do školy připravit nejenom tak, aby se do ní těšilo, ale zároveň aby splňovalo podmínky pro přijetí do MŠ. Ve školách se mohou tyto podmínky mírně lišit, společný požadavek bývá zvládnutí základních hygienických sebeobslužných návyků. Rodič může po svém zvážení vstup do školy o několik měsíců odložit, přikloní se k věku a dosaženému stupni vývoje.

3 MATEŘSKÁ ŠKOLA

Podle Pedagogického slovníku je mateřská škola: *školské zařízení navazující na výchovu dětí v rodině a v součinnosti s ní zajišťující všestrannou péči dětem zpravidla ve věku od 3 do 6 let.* (Průcha, Walterová, Mareš 2009, s. 148)

V Zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v § 33 jsou zakotveny cíle předškolního vzdělávání: *Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.* (Vokáč, 2013, s. 66)

Mateřská škola má za úkol podpořit dítě při odloučení od rodiny, pomoci mu k tomu, aby dokázalo existovat i mimo domov a ve společnosti svých vrstevníků. Než dítě nastoupí do mateřské školy, je často jediným středem zájmů v rodině. Škola je pro něj nové prostředí, kde se jeho vrstevníci dožadují stejné péče a dospělými je pozorně sledován, jak se chová a jak jedná, jsou na něho kladeny různé nároky. Mateřská škola

má respektovat osobnost dítěte, má se přizpůsobit tempu jeho vývoje a potřeb a také mu vytvořit takové podmínky, aby se cítilo spokojené a v bezpečí. (Guillad, 2011, s. 7)

Má-li mateřská škola důsledně plnit poslání RVP PV, potom musí pedagog dobře poznat rodinu a její výchovu, pokud rodině nějaká z jejích funkcí chybí, měl by se snažit ji doplnit. *Doplňovat rodinu znamená ukazovat dítěti takové chování, které ve své rodině vidět nemůže (např. ohleduplnost, schopnost řešit konflikty, otevřenou komunikaci, emočně pozitivní vztahy apod.), nabízet příležitosti setkat se s různorodostí společnosti, do které vyrůstá, a umožňovat takové zážitky a zkušenosti, se kterými se některé děti doma nesetkají.* (Syslová, 2012, s. 72)

V mateřské škole tráví dítě většinu svého času. Pobyt zde je mu nabízen bez zátěží nepřiměřených věku, je to prostředí citově příznivé a ozdravné. Pokud se v rodině vyskytnou pro dítě nepříznivé jevy (rozvod), může mateřská škola dopady těchto jevů zeslabit.

3.1 Funkce mateřské školy

Většina autorů se shoduje a vyjmenovává podobné funkce, které by dnešní mateřská škola měla zastávat. Dle mého názoru je nejvýstižněji uvádí Šmelová:

- **pečovatelská funkce** – pečuje o děti a zároveň je vede k péči o zdraví
- **vzdělávací funkce** – zaměřuje se na rozvoj dítěte, jeho učení a poznání, podporuje jeho další vzdělávání
- **socializační funkce** – přispívá k sekundární socializaci dítěte
- **integrační funkce** – tvoří základy klíčových kompetencí a podílí se na nich, buduje předpoklady pro celoživotní vzdělávání, podporuje budoucí uplatnitelnost dítěte ve společnosti
- **personalizační f.** – rozvíjí individualitu a samostatnost dítěte

(Šmelová, 2006, s. 119)

4 SPOLUPRÁCE RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY

Spolupráci mezi rodinou a mateřskou školou určuje Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů v § 1 odst. 1: *Mateřská škola*

spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právníckými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.

Aby se výchovné funkce rodiny a školy vzájemně doplňovaly, musí tyto dvě strany vzájemně spolupracovat (kooperovat). *Kooperaci bychom mohli označit za „společnou cestu ke společnému cíli, jak uvádí Řezáč. (Řezáč, 1998, s. 86) Bruceová nevidí ve spolupráci rodičů a učitelů konkurenci: Jejich role jsou doplňkové, a neměly by tedy být považovány za vzájemně se ohrožující a konkurující. (Bruceová, 1996, s. 104) Oběma stranám jde hlavně o to, aby se cítily děti ve škole šťastné, aby se uměly dobře chovat a jejich osobnost se rozvíjela správným směrem.*

Kooperace školy a rodiny je ohrožena, pokud se jedna strana vyvyšuje nad druhou, není ochotna spolupracovat, existuje-li strach vyslovit svůj názor, pokud nedochází ke vzájemnému naslouchání, ale naopak k obviňování, kritizování, nedostatečnému vzájemnému respektování, k nadměrným požadavkům (nebo naopak k žádným). Ze strany rodičů ohrožuje spolupráci nedostatečné respektování učitelky a uznání její práce, nezájem o dítě, nezájem komunikovat, málo času na dítě. Zjistit, proč komunikace neprobíhá k oboustranné spokojenosti, může zjistit vypracovaný dotazník s vhodně volenými otázkami směrem k rodičům. Zde se mohou rodiče anonymně (co nejvíce otevřeně) vyjádřit k příčinám nefungující spolupráce. Svobodová konstatuje, že některá přání rodičů však mohou být v rozporu s trendy současného vzdělávání (soutěže, nucení do jídla, výchova k poslušnosti) a je na pedagogovi, aby dokázal obhájit to, co je pro děti nejlepší. (Svobodová, 2010, s. 58)

Stejně jako Rabušicová se můžeme zamyslet nad nelehkou cestou vzniku partnerství mezi rodiči a mateřskou školou. Dnešní doba je charakteristická rozmanitostí životních stylů rodin, jejichž tradiční vazby jsou často narušené. Proto se neobejdeme bez otevřené a respektující vzájemné komunikace a spolupráce, která nám pomůže rozpoznat potřeby a přání dětí i jejich rodin. Pokud se pedagogům podaří vhodně spolupráci a partnerství s rodiči navázat, pozitivně se vyvíjí i celkový rozvoj školy. (Rabušicová, 2004, s. 36)

4.1 Historie spolupráce rodiny a mateřské školy

Většina z rodičů má své vlastní zkušenosti s mateřskou školou, kterou navštěvovali jako děti. Pokud jsou to zkušenosti z období totalitního režimu, myslím, že ne vždy jsou tyto zážitky pozitivní. Sama Svobodová uvádí, že v té době nebyly brány ohledy na rozdílnost a specifčnost rodin, individualitu dítěte. Řada rodičů si vzpomíná, jak byli nuceni k jídlu, museli spát s rukama za hlavou, bezpodmínečně dojídat oběd, při spaní nesměli na záchod a veškerá činnost se prováděla na povel. (Svobodová, 2010, s. 62)

V současné době se změnil nejenom přístup mateřské školy k rodičům i rodičů k mateřské škole, ale změny nastaly i v používaných výrazech. Dřívější název „rodičovské zapojení, vztahy rodiny a školy“ nahradil výraz „partnerství mezi školou a rodinou“. (Rabušicová, 2009, s. 14)

4.2 Možnosti spolupráce rodiny a mateřské školy

Rodiče mají o svém dítěti nejvíce informací, ale mnoho rodičů nemá informace o tom, jak mají rozvíjet schopnosti dětí, aby byly co nejvíce připraveni na výuku ve škole, a chtějí poradit. Naopak učitelka mateřské školy, aby mohla správně vykonávat svou výchovnou práci, potřebuje informace o dítěti, o rodinných podmínkách a o stylu rodinné výchovy. *Klíč k partnerství s rodiči spočívá v umění najít k nim vhodný přístup, který rodinu podporuje, staví na ní a neničí to, co rodiče tvoří.* (Bruceová, 1996, s. 103)

Partnerství s rodičem přináší učitelce možnost lépe poznat dítě a jeho svět. Pro rodiče může být partnerství s učitelkou přínosné v poznání metod a způsobů vzdělávání, učitelka může rodičům nabídnout vzory v komunikaci s dítětem, pomoci najít pro dítě vzdělávací cestu, která mu bude vyhovovat a optimálně rozvine jeho předpoklady. (Svobodová, 2010, s. 64)

Podle Rabušicové by měli rodiče uznávat učitele jako odborníky jako odborníky na výchovu a vzdělávání a naopak učitelé by měli respektovat zkušenosti rodičů s výchovou vlastních dětí. Měli by sdílet své poznatky, vědomosti a zkušenosti, každodenně si vzájemně naslouchat a spolupracovat tak, aby dosáhli společného cíle.

Rozeznáváme 2 druhy partnerství (ve vztahu rodičů ke škole):

- **výchovné partnerství** – rodiče jednají v zájmu péče o dítě, jeho výchovu a vzdělávání
- **sociální partnerství** – rodiče vstupují do vztahů se školou v rámci rozvoje školy jako instituce

(Rabušicová, 2004, s. 35)

Pro rodiče jsou důležité hlavně informace pozitivní, které ho seznámí s tím, co dítěti dělá dobře, co ho baví a těší. Pokud je informace pozitivní, posiluje citové pouto mezi ním a dítětem a radost z úspěchu spojuje i rodiče a učitelky. Pokud komunikace od pedagoga je na profesionální úrovni, vytváří se pohoda, překážky a problémy se lépe řeší a komunikace se stává prevencí konfliktů a sociálně-patologických jevů.

V dřívějších dobách byl styk rodičů se školou omezen na rodičovské schůzky, které se konaly dvakrát do roka, ale nyní se s rodiči pedagogové scházejí, aby našli způsoby, jak spolu budou navzájem spolupracovat, komunikovat a řešit společně případné problémy. Vzájemnou informovanost a spolupráci požaduje i RVP PV: *pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji a učení. Domlouvají se s rodiči na společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.* (RVP PV, 2004, s. 36)

Informace o výchovné činnosti mateřské školy získávají rodiče přímou formou komunikace, nepřímou formou komunikace a prostřednictvím společných aktivit.

Mezi **přímé formy komunikace** můžeme zařadit:

- **vstupní pohovor**, který by neměl chybět na začátku vstupu dítěte do školy. Škola tím může získat velmi cenné informace a naopak rodič se seznámí s adaptačním programem pro dítě. Může zde dojít i k domluvě o aktivním zapojení rodičů do výchovně vzdělávacího procesu.
- **rodičovské schůzky**, které svolává ředitelka nebo třídní učitelka, mohou se konat buď pravidelně (většinou dvakrát ročně) a zároveň se mohou spojit i se školní besídkou či jinou informativní akcí.

- **konzultační hodiny**, které využívají většinou rodiče, kteří mají zájem o dění v mateřské škole. Jde o setkání učitele s rodiči, obsahují informace o pokrocích dítěte. Učitel s rodiči plánuje dlouhodobé i krátkodobé cíle a postupy k jejich dosažení, zároveň se dozvídá od rodičů potřebné informace o dítěti.
- **telefonické rozhovory**, které slouží k rychlému kontaktu se školou, k omlouvání dětí z docházky při onemocnění, apod...

Mezi **nepřímé formy komunikace** zařazujeme:

- **nástěnky**, které jsou ve školách velmi využívány, proto by měly být přehledné. Na některých z nich nalezneme informace ohledně školních a třídních vzdělávacích programů, režimu dne, školního řádu a celkového provozu MŠ. Jiné nástěnky ukazují práci dětí, pracovní listy a různou fotodokumentaci. Jsou umístěny většinou v šatnách.
- **webové stránky**, které jsou pro současné rodiče velmi populární. Obsahují informace o provozu školy, režimu dne, o stravování a fotografie z různých akcí. Do tvorby obsahu těchto stránek mohou být zapojeni i rodiče.
- **dotazníky**, které často slouží ke zkvalitnění práce s dětmi (autoevaluaci školy). V nich se rodiče mají možnost vyjádřit k práci školy, pedagoga a sdělit různé informace o svých dětech.
- **školní časopisy a informační letáky**, na kterých nalezneme informace o plánovaných akcích, materiály, které mohou rodičům pomoci navázat na školní vzdělávání v domácím prostředí (např. básničky, písničky a říkadla, které se děti učí v MŠ).
- **e-mailové a SMS zprávy**

Velmi oblíbenou formou komunikace jsou **společná setkání**:

- **individuální setkání** (s jedním rodičem) – toto setkání je pro rozvoj dítěte velmi přínosné, pedagog by ho měl nabízet mimo čas své přímé výchovné práce. Této formy mohou využít i rodiče dětí se speciálními potřebami, odkladem školní docházky nebo rodiče nadaných dětí k tvorbě individuálních plánů pro tyto děti. Důležitá je zde i spoluúčast SPC (Speciálně pedagogické centrum) či PPP (Psychologicko-pedagogická poradna).
- **skupinová setkání** (se všemi rodiči) – zde může docházet k prezentaci výsledků činnosti nebo informace týkající se organizace akcí, předvedení postupů činností,

které již děti zvládly (nebo mají zvládnout). Rodiče zde získají informace o svém dítěti a mají příležitost ke srovnání. Mohou zde však také plnit úkoly společně, učitelka nabídne rodičům způsob, jak s dětmi doma pracovat.

- **rada školy** – je složena z aktivních rodičů, kteří se podílejí na řešení různých problémů týkajících se chodu MŠ, např. úprava školní zahrady, organizace činností. Tato rada vystupuje i jménem rodičů a je v častém kontaktu s ředitelkou školy.
- **školní slavnosti**, jako jsou besídky pro rodiče, většinou vychází z českých tradic (vánoce, velikonoce, svátek matek, rozloučení s předškoláky, pálení čarodějnic, atd...).
- **adaptační program** – mohou využít rodiče s dětmi po druhé polovině roku, je určen pro děti, které ještě do MŠ nenastoupily a má zlepšit budoucí adaptaci dítěte na školu.
- **mimoškolní akce odpoledne nebo o víkendu** – společná tvoření s dětmi (dílničky, tvořivá odpoledne). Tato setkání jsou velmi oblíbená, nemalou důležitou roli hraje i čas trávený společně. Zde mohou být zařazeny i náročnější pracovní činnosti, které by jinak děti samy nezvládly. Rodiče se na nich seznámí i s koncepcí výchovné práce učitelky a blíže poznají její osobnost. Pozitivní vztahy mezi rodiči a učitelkou se právě na těchto akcích prohlubují a buduje se i vzájemná důvěra. Formy spolupráce a společného setkávání mohou být různé, vždy by však měly probíhat v příjemné atmosféře a měly by být důkladně připraveny.
- **rodič v roli asistenta pedagoga** (pomocník) při aktivitách, které jsou náročné na organizaci a bezpečnost. Většinou pomáhají maminky na mateřské dovolené nebo rodiče s volnou pracovní dobou.
- **společné aktivity rodičů a dětí**, které navrhne učitelka v rámci určitého projektu – jsou vykonávány mimo MŠ, dobu si zvolí rodina sama. Je to specifická forma spolupráce mezi rodinou a MŠ, témata souvisí s reálným životem a tyto činnosti završují činnosti projektu mateřské školy. *Při společné činnosti jsou uspokojovány psychické potřeby rodičů i dětí (Matějček, 2007). Například je uspokojována potřeba dítěte být přijímáno. Zároveň je i rodič přijímán svým dítětem, neboť je mu rádcem a pomocníkem na cestě za něčím novým a zajímavým. Malé dítě je rádo v přítomnosti rodičů, cítí se bezpečně. Díky společným činnostem rodiče dítě lépe poznávají.* (Doležalová, 2010, s. 60)

Z těchto setkání je přínosný zážitek ze společné činnosti, nové informace pro rodiče i učitelku a bližší vzájemné poznání se. Rodiče se tak dozví potřebné informace, návody jak s dětmi pracovat a jaká pravidla při práci dodržovat. Významná je i výměna zkušeností mezi rodiči.

Pokud se mají naplňovat společné cíle předškolního vzdělávání a doplňovat tím rodinnou výchovu, jsou výše uvedené partnerské vztahy s rodiči přímo nenahraditelné. (RVP PV, 2004, s. 7)

Do spolupráce školy a rodiny můžeme také zahrnout pestrou nabídku kroužků, tato forma je rodiči často velmi vítána a vyžadována, najdou se i rodiče, kteří kroužkům přikládají větší význam než činnostem, které nabízí pedagog. Tyto nadstandardní aktivity sebou přinášejí výhody i nevýhody. Přínosné je menší počet dětí a tím možnost individuálního přístupu učitelky k dítěti. Nevýhodou může být přetěžování dětí, pokud rodič dítě přihlásí na více kroužků najednou.

4.3 Adaptace dítěte

Adaptace je neodmyslitelná součást socializace, jež hraje nejdůležitější roli zejména na začátku docházky dítěte do mateřské školy. Aby proběhla hladce, musí rodina a škola velmi úzce spolupracovat. *Adaptace na prostředí vyžaduje, aby jedinec dokázal přijímat podněty z prostředí, přizpůsobovat se podmínkám, které na něho působí.* (Řezáč, 1998, s. 45) Ne všechny děti své odloučení od rodiny v počátku zvládnou bez problémů, bez pláče a smutku, je to pro ně velký životní zlom. Tyto obtíže však trvají většinou krátkou dobu, zhruba 2 - 6 týdnů. Pokud rodiče se školou spolupracují, může se obtížná adaptace dítěte zmírnit. Rodičům je většinou umožněn vstup do tříd spolu s dětmi ještě před začátkem docházky do mateřské školy, a tím se jejich přechod z rodiny velmi usnadní. Dítě má možnost si postupně zvykat na nové prostředí, ostatní děti a učitelku. Důležitou roli zde hraje i vhodná komunikace pedagoga a rodiče. O té se zmiňuje Kořátková: *Informace od učitelek o chování dětí během dne jsou důležité, protože naprostá většina dětí, které se obtížně s rodičem loučí, jsou brzy po jeho odchodu aktivní a neprojevují se uzavřeně a lítostivě.* (Kořátková, 2008, s. 79) Vždy platí, že pokud adaptaci dobře snášejí rodiče, tak i děti ji bez problémů zvládnou, protože se na ně nepřenášejí jejich strach a nervozita.

5 OSOBNOST DÍTĚTE

Prostředkem vývoje celé osobnosti pro dítě v raném věku je nejdůležitější pohyb. Umožňuje dítěti poznání okolního světa, poznání a procítění sebe samého, získání identity jak tělesné, tak i psychické. Pohybem komunikuje i s ostatními (doteky, gesta, hra), pomocí pohybu a zkušeností řeší situace, rozvíjí své myšlení a intelekt. Pokud pohyb dobře zvládne, dodává mu sebevědomí, dochází k sebepojetí, ukazuje mu, co už umí, může si poměřit síly, prosadit se, ale dokáže i někomu poradit, pokud si neví rady. Při každém pohybu a hře dochází i k myšlenkovým operacím – vnímá a analyzuje situaci, volí vlastní chování a reaguje. Pohybové dovednosti souvisí s budováním sebepojetí, sebevědomí, odpovědnosti, sebejistoty a s rozvojem schopnosti respektovat druhé, spolupracovat s nimi nebo s nimi soupeřit. K rozvoji všech těchto schopností slouží v mateřské škole právě zavedený Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (Dvořáková, 2011, s. 53)

Pokud chtějí rodiče rozvíjet osobnost svého dítěte, nejvhodnější je forma hravých činností, které upevňují a posilují nově získané vědomosti a dovednosti dětí. Mezi třetím a sedmým rokem mohou rodiče vycházet ze spontánnosti a hravosti dětí. Pokud rodiče a učitelky mateřských škol doplní poznávání dětí správně zaměřeným výchovným působením, vytvoří tak vhodné podmínky pro pozdější vstup dítěte do školy. Pokud má být dítě na školu připravené, musí být připravené po stránce fyzické, citové i intelektuální. Rodiče mají svému dítěti poskytnout hlavně pocit jistoty, lásky a bezpečného zázemí. (Doležalová, 2005, s. 7-8)

Pro rozvoj osobnosti dítěte je velmi vhodné využít her, kdy rodiče poznají své dítě po všech stránkách, mohou objevit i některé jeho schopnosti a vlohy a také nedostatky, které lze výchovnou činností odstranit. Při zábavné hře dochází i k posilování citových vazeb v rodině. Dítě potřebuje prožít hlavně pocit úspěchu a ocenění, samo si říká o uznání např. tím, že se chlubí nakresleným obrázkem. Dítě by mělo vědět, že se rodič zajímá o to, co celý den dělalo a jak mu to šlo. Tato zpětná vazba ze strany dospělých podporuje u dítěte sebedůvěru, dítě má potom chuť objevovat a dále konat, lépe se vyrovná s neúspěchem, nevzdává se a umí přijmout úspěchy druhých.

Vývoj charakteru dítěte nejvíce ovlivňuje prostředí a hlavně rodičovský příklad. Proto by rodiče měli:

1. **Upevňovat správné návyky** – žádoucí chování upevňovat prostřednictvím opakování.
2. **Jít příkladem** – děti automaticky opakují chování těch, které obdivují.
3. **Být důslední.**
4. **Vytvořit hranice** – vysvětlit dítěti, kde končí dobré chování a začíná špatné (přípustné/nepřípustné).
5. **Vštěpovat spirituální hodnoty** – dítě by nemělo ztratit naději ve spravedlnost, rovnost a štěstí, mělo by se učit ctít sociální, etické a duchovní hodnoty. Při rozvoji spirituality napomáhá zdravé sebevědomí.

Pro harmonický mentální rozvoj dítěte je nezbytné uspokojení základních psychických potřeb:

- **emocionální jistota** (láska, vřelá rodinná atmosféra a pochopení)
- **sebeúcta** (těsně spjatá se sebedůvěrou)
- **pocit přijetí** (vzniká při sociální interakci, má emocionální základ)

Pokud nejsou tyto potřeby naplněny, dochází k frustraci, nespokojenosti a pocitu prohry a mohou u dítěte spustit problematické obranné mechanismy. (Melgosa, 2003, s. 91)

5.1 Osobnost dítěte z pohledu psychologie

Z hlediska psychologie je osobnost zdroj identity a chování jednotlivce. Tím se myslí, že člověk má určitou podstatu, díky níž se ztotožňuje sám se sebou. Je to podstata jedinečná, nezaměnitelná – zcela osobní. Proto je osobností i docela obyčejný člověk, dokonce i duševně nemocný. V tomto smyslu máme mít úctu ke každému člověku, i když projevy jeho osobnosti nejsou hodné obdivu či napodobování.

Na jedné straně jsou tedy osobnostmi všichni lidé, na straně druhé však existují rozdíly, jak je ta která osobnost zralá, vyspělá, rozvinutí a z hlediska etiky – jak jedná. Míra rozvoje osobnosti závisí na různých vnějších vlivech: jsou jimi vrozené

předpoklady, rodinné prostředí, zážitky z dětství a dospívání, kvalita vzdělání či mravní vzory. Nejvíce ale záleží na tom, jak člověk všechny tyto vlivy uvnitř zpracovává a jak se nakonec projevují v jeho praktickém životě.

Za rozvoj osobnosti nesou zodpovědnost nejprve rodiče, na nich především závisí, jak se osobnost utváří v raném dětství i ve školním věku. Zde se tvoří základ pro celý život, základ, k němuž se člověk vrací pro pocity jistoty, bezpečí, celistvosti.

5.2 Rozvoj osobnosti v čase: dětství a dospívání

Čas, v němž se osobnost rozvíjí, lze rozčlenit do určitých fází. Dětství a dospívání zpravidla dělíme na pět fází. Je dobré si také připomenout, že na rozvoj osobnosti má vliv, jak matka prožívá těhotenství a jaké je celkově klima v rodině.

Po narození asi **do období 18 měsíců** se vytvářejí vztahy základní důvěry. Proto je tak důležité, aby v tomto věku byl někdo, kdo se o dítě trvale a pravidelně stará. Samozřejmě nejlepší je, aby tento úkol připadl matce, ale v zásadě to může být i někdo jiný, kdo poskytuje jasnou pozitivní citovou vazbu a jistotu.

Přibližně **od prvního roku věku** (fáze se mohou vzájemně překrývat) asi **do věku tří let** se dítě učí samostatnosti v rámci svého prostředí. Stále potřebuje ochranu, ale také pocit nezávislosti. Původní důvěru by měla doplňovat sebedůvěra.

Od 3 do 6 let – v tzv. předškolním věku – dítě projevuje vlastní iniciativu. Začíná ovlivňovat své okolí. Potřebuje cítit a vidět, že jeho iniciativa je viděna a vítána. Je-li v ní příliš omezováno, dávají-li mu blízcí lidé neustále najevo, že dělá věci nevhodné, nesprávné, nechtěné, může se v něm nadlouho zakořenit pocit viny za osobitost, ne-li za to, že vůbec existuje.

V období **od 6 do 12 let** se v dítěti rozvíjí především schopnost učit se a tvořit. Získává nové poznatky a dovednosti a záhy je uplatňuje. Je důležité, aby si zažilo úspěch a ještě více ocenění za něj. Jestliže se mu ocenění nedostává, nemá-li jeho úsilí přiměřenou odezvu, může o sobě začít pochybovat – a mít pocity méněcennosti, které ho pak provázejí i dalším životě.

Kolem 12. roku začíná období zvané puberta, adolescence, česky dospívání. Trvá různě dlouho, zpravidla do 19 až 20 let. (V angličtině se této skupině říká příznačně „teenagers“ – ti, jejichž věku odpovídá přípona „teen“, tj. od třinácti – „thirteen“ po devatenáct – „nineten“.) Jedná se vlastně o přechod z dětského stavu do dospělosti, ať už tělesné či duševní. Po tuto fázi rozvoje osobnosti je charakteristická negace a kritika obecně platných hodnot, často zaměřená proti rodičům. Svým způsobem je to přirozená reakce na dosavadní rodičovské vedení, je to potřeba osamostatnit se, vytvořit si svůj vlastní životní postoj a často i vlastní morálku. Zkoušku procházejí jak „dětí“, tak jejich rodiče a jiní dospělí – jedni druhé zraňují, trápí, omezují. Ale tato bolest je nutná, jinak by osobnost nevyzrála. (Příkaský, 2000, s. 107-109)

5.3 Psychologie předškolního dítěte

Zásadní vliv na vývoj jedince a vytváření jeho osobnosti má **dědičnost, prostředí a výchova.**

U předškolních dětí existují velké rozdíly v tělesném, mentálním, emocionálním i sociálním vývoji. Tyto rozdíly ovlivňují faktory, jako např. typ dítěte, zdraví, rodinné vztahy i citový stav dítěte. Na konci pátého roku dítěte se nekontrolovatelná energie mění v organizovanou činnost. Někteří dětské psychologové nazývají toto období „nádherným věkem“ – dítě se pouští pouze do toho, o čem ví, že to dokáže. Pokud žije v bezpečném a zdravém prostředí, jeho činnost je celkově úspěšná. V tomto věku se rozvíjí také motorické schopnosti, hry a úkoly vyžadují již přesnější pohyby dítěte. Dítě touží objevovat své okolí a je zvědavé. Má potřebu zkoumat vše, co ho obklopuje, klade spoustu otázek a pro rodiče je to skvělá příležitost k navozování rozhovorů mezi nimi a dítětem. Rané zážitky jsou podvědomě zachyceny v nervovém systému a v pozdějších fázích vývoje hrají významnou roli. Proto rodiče nemají své děti připravovat o možnost bohatých stimulujících prožitků, jinak mu brání v osobnostním růstu. (Melgosa, 2003, s. 134)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 POPIS PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části nejprve představím mateřskou školu, kterou jsem si vybrala pro svůj výzkum. Důvody výběru jsem již uvedla v úvodu práce. Po té popíši průběh dotazníkového šetření, dotazníky graficky zpracuji a na závěr připojím vlastní pocity a postřehy.

7 MŠ JAHŮDKA, BECHYNĚ

7.1 Představení školy

Mateřská škola má 8 tříd a vznikla sloučením dvou škol 1.3.2003. V uzavřeném areálu jsou tedy dva pavilony (pavilon A – pět tříd, pavilon B – tři třídy), které jsou propojeny spojovací chodbou. Kapacita školy je sto devadesát osm dětí, přesto všechny zájemce o předškolní vzdělávání bohužel nedokáže uspokojit. Součástí školy je i školní kuchyně a v areálu sídlí pediatrická ordinace. Mateřská škola je situována v klidné lokalitě, navíc k ní náleží devět set metrů čtverečních oplocené zahrady, která skýtá dětem nepřeberné množství pohybového i vzdělávacího vyžití. Zahradě je věnována velká péče, nachází se zde záhon na květiny a byliny, kompost, kompostér, vzrostlé jehličnaté stromy, svah pro hry i zimní radovánky, děti pečují o ovocné i okrasné keře, své znalosti získávají na naučné stezce „Od stromu ke stromu“, u Stromovníku a Hmyzího hotelu. A právě zahrada je hojně využívána ke společným aktivitám s rodiči – Den dětí, sportovní odpoledne, Olympijské hry, krmení ptáček a další. Rodiče se zapojují při jarním a podzimním úklidu zahrady i drobných opravách vybavení. Vzdělávání dětí v každé třídě zajišťují dvě učitelky, probíhá v dobře vybavených místnostech, barevně vymalovaných a vyzdobených pracemi dětí. Ke každé třídě ještě náleží herna, šatna a umývárna.

7.2 Charakteristika vzdělávacího programu školy

Školní vzdělávací program této mateřské školy je zaměřen na citovou výchovu, environmentální výchovu – zahrnuje ekologií hravou formou, stále se prohlubující spolupráci s rodiči, nezbytnou logopedickou prevenci, vytváří citové pouto k městu a umožňuje integraci dětí jednak se zdravotním postižením, tak i dětí ze sociálně slabých rodin. Školní vzdělávací program tvořily společně pedagogické pracovnice po

prostudování Rámcového vzdělávacího programu a Manuálu pro tvorbu Školního vzdělávacího programu. Je orientován na dítě, na rozvoj jeho psychické stránky a učí je hravou formou zvládat všechny požadavky života. Je tvořen na tři roky, může se měnit dle situace a návrhů rodičů, je přístupný odborné i rodičovské veřejnosti na stránkách školy i nástěnkách.

7.3 Spoluúčast rodičů

Velkým přáním této školy je odstranit bariéry mezi rodiči a pedagogy. Rodiče zde mohou vstupovat a účastnit se dění ve škole, vyslovit své názory. Mezi záměry školy, které mě nejvíce zaujaly, dále patří:

- umožnit rodičům dozvědět se co nejvíce informací z nástěnek, z individuálních rozhovorů s učitelkami a vedením, na www stránkách
- zaměřit se na individuální práci s dětmi s odloženou docházkou
- respektovat rodinu jako výchovného partnera s porozuměním a pochopením pro volbu vlastního výchovného stylu (vegetariánství, náboženského přesvědčení...)
- respektovat vlastní názor dítěte, nácvik sebeovládání a přizpůsobivosti, respektování pravidel, vytrvalosti a vůle, péče o zdraví a bezpečí, vytvářet a fixovat mravní návyky
- doplňovat rodinu v oblastech, které vyžadují odbornost (vyžádané odborné rady a nenásilné doporučení, pomoc při vyhledávání specialistů)
- zaměřit se na osobní kontakt s rodičem – pořádat společné akce s rodiči – výstava Podzimníčků, vánoční slavnost, zdobení stromu pro ptáčky, rej čarodějnic, tvořivá odpoledne, společné výlety, rozloučení s předškoláky....

Umožnit dětem adaptaci je předpokladem pozitivního výchovného působení mateřské školy na dítě. Jak snahu školy o hlubší spolupráci vnímají samotní rodiče a učitelky, jsem se pokusila zjistit v předloženém dotazníkovém šetření.

8 PRŮBĚH DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Vytvořila jsem dva dotazníky:

a) pro rodiče – obsahoval 35 otázek, z toho jich bylo 16 otevřených, 12 uzavřených a 7 otázek s nabídkou možností. Celkový počet rozdaných dotazníků byl 198, vrátilo se jich zpět 59 (29%). Dotazník byl anonymní, rodiče dostali možnost se

zcela vyjádřit i přesto byla návratnost nízká, což mě dost překvapilo. Předpokládala jsem minimálně 50% spoluúčast. I 14ti denní čas pro vyplnění odpovídal rozsahu otázek. V každé šatně jsem umístila vratné boxy, takže anonymita byla zcela dodržena. Překvapil mě i vysoký počet rodičů, kteří nechávali některé otázky zcela nevyplněné a to i v případě, kdy se otázka týkala jejich představy komunikace a spolupráce se školou.

b) pro učitelky – dotazník byl též anonymní. Rozdala jsem jich 14, vrátilo se jich zpět 12 (86%). Učitelky celkem odpovídaly na 15 otázek, z toho bylo 6 otázek otevřených a 9 uzavřených. I to, že mi chyběly dva dotazníky do počtu vrácených nesplnilo moje očekávání (100% návratnost). Učitelky odpověděly na všechny otázky, mnohdy velmi stručně.

8.1 Stanovení hypotéz

Před vlastním vyhodnocením dotazníků jsem si stanovila 4 hypotézy:

1. Informace, které rodiče dostávají, jsou dostačující.
2. Rodiče využívají osobní konzultace s učitelkou.
3. Dle učitelek rodiče zájem o spolupráci projevují.
4. Rodiče očekávají od učitelek odbornou radu.

8.2 Zpracování výsledků dotazníků

8.2.1 Výsledky z dotazníku pro rodiče

Otevřené otázky

otázky č.:	1,2,3,4,5,6,7,9,11,15,18,19,21,22,24,35
otázek celkem:	16
počet respondentů:	59
z toho počet respondentů pro třídu 2,5-4 let:	19
z toho počet respondentů pro třídu 4-5 let:	17
z toho počet respondentů pro třídu 5-6 let:	23

Otázka č. 1: Jaké informace od učitelky (vedení MŠ) dostáváte?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí								
	třída 2,5-4 let			třída 4-5 let			třída 5-6 let		
	počet	bez odpovědi	odpověď "žádné"	počet	bez odpovědi	odpověď "žádné"	počet	bez odpovědi	odpověď "žádné"
o chodu třídy, MŠ	8	10	1	9	5	2	18	1	1
informace o dítěti	16	3	0	9	2	0	18	1	1
program MŠ	8	10	1	9	2	1	17	2	0
akce	11	8	0	12	0	0	19	1	0
požadavky MŠ na rodiče	5	13	1	4	5	2	13	6	0
informace o vzdělávání	6	11	2	5	4	3	15	5	0

Tabulka 1 - Informace od učitelky (vedení) rodičům

6 rodičů uvedlo, že dostává informace zcela dostačující a jsou s nimi spokojeni, 3 rodiče je dostanou, pokud se zeptají. Rodiče se dovídají častěji informace o dítěti (43), chodu třídy a MŠ (35), akcích (42), programu (34) i vzdělávání (26) než o požadavcích, které mají na rodiče učitelky (22).

Otázka č. 2: Jaké informace považujete za důležité?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
všechny	6	1	9
vše o dítěti	8	9	7
o vzdělávání	3	1	-
program, akce	4	2	5
stravování	1	1	-
nemoci v MŠ	-	2	-
radý učitelky	-	1	-
potřeby dítěte	-	-	2
bez odpovědi	5	5	4

Tabulka 2 - Důležité informace

16 rodičů považuje za důležité všechny informace, 24 rodičů informace o dítěti (uváděli chování, jak plní úkoly a jak se zapojuje do činností). Dále často rodiče zajímají plánované akce (11) a potřeby dítěte (2), stravování (2), nemoci v MŠ (2), radý učitelky (1). 14 rodičů neodpovědělo vůbec.

Otázka č. 3: Jaké informace jsou pro vás zbytečné?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
žádné	9	9	14
nevím	1	-	-
bez odpovědi	9	8	9

Tabulka 3 - Zbytečné informace

Většině rodičů (32) nepřipadají zbytečné žádné informace, 1 rodič nevěděl, 26 rodičů neodpovědělo vůbec.

Otázka č. 4: Jaké informace postrádáte?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
žádné	8	7	12
o stravování, platba obědů	1	-	1
o průběhu dne dítěte	2	-	-
o chování dítěte	-	2	2
o akcích	-	1	-
bez odpovědi	8	7	7

Tabulka 4 - Chybějící informace

27 rodičů nepostrádá žádné informace, 4 rodiče informace o chování dítěte (i k ostatním dětem), 2 rodiče o platbě obědů a stravování, 2 o průběhu dne v MŠ, 1 informace o akcích. 22 rodičů neodpovědělo nic.

Otázka č. 5: Jaké informace od Vás učitelka požaduje?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
info o dítěti	7	2	6
odchod dítěte z MŠ	-	3	1
zdravotní stav	-	4	3
psychika	-	-	2
žádné	5	4	3
bez odpovědi	7	8	10

Tabulka 5 - Požadované informace

Nejvíce učitelka považuje od rodičů informace o dítěti (15), o jeho zdravotním stavu (7), náladě a psychice (2) a odchodu dětí z MŠ (4), 12 rodičů uvedlo, že po nich nechce učitelka informace žádné a 25 rodičů neodpovědělo.

Otázka č. 6: Jaké informace Vy předáváte učitelce?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
info o dítěti	11	5	12
zdravotní stav + alergie	-	10	7
odchod z MŠ	-	2	3
odpovídám na otázky	-	1	2
změny v rodině	-	-	1
žádné	2	-	3
bez odpovědi	6	4	3

Tabulka 6 - Předávané informace

28 rodičů předává nejčastěji učitelce informace o dítěti (momentální náladě), 17 o jeho zdravotním stavu a s kým půjde z MŠ (5). 2 rodiče uvedli, že odpoví na otázky, 5 rodičů nedává informace žádné, 13 rodičů neodpovědělo. Pouze 1 rodič uvedl změny v rodině (např. rozvod), 1 předává logopedické pomůcky.

Otázka č. 7: Jaká je Vaše ideální představa komunikace se školou?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
je dostatečná	6	4	3
oboustranná osobní	2	4	9
větší aktivita od učitelky	3	-	-
po internetu	2	1	5
častější třídní schůzky	-	2	2
řešit problém	-	1	1
bez odpovědi	6	5	8

Tabulka 7 - Představa ideální komunikace

Nejvíce rodičů si přeje osobní komunikaci přímo s učitelkou (15), 8 rodičů by přivítalo komunikaci elektronicky a SMS, 13ti rodičům vyhovuje stávající komunikace, 4 rodiče by chtěli třídní schůzky častěji. 2 rodiče by chtěli problém řešit, pokud se vyskytne. 19 rodičů se nevyjádřilo.

Otázka č. 9: Jaké opatření by Vám pomohlo, abyste získali lepší informace o škole a o svém dítěti?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
nevím	3	-	1
žádné	7	-	-
vyhovuje stávající	-	2	6
vymezení času pro dotazy rodičů (v soukromí)	2	2	-
častější schůzka rodičů	1	1	1
spontánní info od učitelky	-	3	-
pisemné info	-	1	2
bez odpovědi	6	8	13

Tabulka 8 - Opatření pro lepší informovanost

Překvapilo mě, že 27 rodičů vůbec neodpovědělo, i když se měli možnost vyjádřit, 8 rodičů je spokojeno se stávajícím, 4 rodiče si přejí vymežit soukromý čas pro dotazy, 3 rodiče by chtěli písemné hodnocení o dítěti, alespoň 1x za měsíc a 3 rodiče častější třídní schůzky, 3 očekávají spontánní informace od učitelky, 7 rodičů odpovědělo „žádné“.

Otázka č. 11: Přáli byste si na zázemí, vybavení školy něco změnit? Co?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
ne	12	6	9
zvětšit šatny	2	2	5
koberce/lina	1	-	-
stravování	-	4	2
sportovní vyžití	-	2	1
provozní dobu	-	1	-
poloha WC + umývárny	-	-	1
vjezd do MŠ	-	-	1
nevím	1	-	-
bez odpovědi	3	4	6

Tabulka 9 - Změny v zázemí a vybavení

27 rodičů nechce měnit nic, 9 rodičů chce více místa v šatně, 6 rodičů přivítá změnu stravování (obměna jídel a více čerstvé zeleniny a ovoce). 1 rodič by chtěl jezdit autem až před vchod MŠ a 3 rodičům se zdá malé sportovní vyžití dětí. 1 rodič by vyměnil lina/koberce, 1 polohu WC a umýváren, 1 provozní dobu MŠ.

Otázka č. 15: Co je náplní info schůzek pro rodiče?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
všechny důležité informace	13	-	-
o programu a akcích MŠ	-	9	16
o vzdělávání	-	4	3
úkoly pro rodiče	-	4	2
řád MŠ	-	5	3
odchody dětí a info o dítěti	-	4	4
dotazy rodičů	-	2	2
aktuální problém	-	-	4
kroužky	-	-	1
bez odpovědi	6	3	4

Tabulka 10 - Náplň informačních schůzek

Nejčastěji rodiče jako náplň schůzek uváděli budoucí program a akce MŠ (25), seznámení se školním řádem (8), informace o dítěti i jejich odchodu z MŠ (8), o kroužkách (1), vzdělávání (7), aktuální problémy (4) a prostor pro dotazy rodičů (4), úkoly pro rodiče (6). 1 rodič také uvedl, že je rád, že se na nich seznámí s pedagogy. 13 rodičů neodpovědělo vůbec a 13 odpovědělo „všechny důležité informace“.

Otázka č. 18: Jaký obsah by měla osobní konzultace s učitelkou mít?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
vyhovuje	2	1	-
dle potřeby	1	-	-
doporučení, nalézt problém + řešení	4	9	10
info o dítěti (schopnosti + dovednosti)	6	7	7
chování, reakce, sebeobsluha, stravování	-	3	8
změny v životě dítěte	-	-	1
bez odpovědi	6	6	8

Tabulka 11 - Obsah osobních konzultací

Nejvíce by rodiče chtěli s učitelkou řešit případný problém a domluvit se na postupu řešení (23), dále probrat schopnosti, dovednosti i nedostatky dítěte (20), jak se chová, stravuje, jakou má sebeobsluhu, jak se vyvíjí (11). 1 rodič považuje za důležité osobně sdělit změny v životě dítěte, 20 rodičů neodpovědělo vůbec.

Otázka č. 19: Jaké společné akce pro rodiče a děti MŠ realizuje?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
nevím	2	3	1
besídky	7	5	8
tvořivé odpoledne	9	11	18
den dětí	3	2	6
sportovní odpoledne	1	-	6
výstavka podzimníků	1	-	-
krmení ptáčků	-	1	-
úklid okolí MŠ	-	3	3
zdobení perníčků	-	-	1
bez odpovědi	5	4	3

Tabulka 12 - Společné akce s rodiči

Nejčastěji si rodiče vzpomněli na Tvořivé odpoledne (38), dětský (11) a sportovní (7) den na zahradě, besídky (20). Dále jmenovali společný úklid zahrady (6) a zdobení perníčků (1), výstavu podomníků (1). 12 rodičů neodpovědělo vůbec, 6 rodičů nevědělo.

Otázka č. 21: Které akce považujete za smysluplné a proč?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
všechny	6	8	14
třídní schůzky	1	-	-
besídky	3	2	1
tvoření	1	3	3
dětský den	-	1	-
bez odpovědi	8	5	5

Tabulka 13 - Smysluplné akce

Většina rodičů (28) považuje za smysluplné všechny akce, vidí děti pracovat a chovat se v kolektivu svých vrstevníků, společně strávený čas, sblížení s učitelkou a poznání její práce. 5 rodičů uvedlo besídky, 7 tvoření, 1 dětský den a 1 rodič třídní schůzky. Pouze 1 rodič odpověděl „žádné“, 18 rodičů neodpovědělo vůbec.

Otázka č. 22: Které akce považujete za zbytečné a proč?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
žádné	4	4	5
třídní schůzky	1	-	-
nevím	1	-	-
bez odpovědi	13	13	18

Tabulka 14 - Zbytečné akce

Na tuto otázku neodpovědělo 44 rodičů vůbec, 13 rodičů za zbytečné nepovažuje žádné informace, 1 rodič třídní schůzky a 1 rodič nevěděl.

Otázka č. 24: Jaké informace se dozvídáte z nástěnek?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
všechny	3	2	-
akce	8	13	21
vzdělávání, říkanky, básně, písničky	6	5	6
jídelní lístek	3	5	6
práce dětí	3	-	4
program týdne	4	2	17
školní řád	2	2	5
úkoly pro rodiče, sponzoři, platby	2	2	5
výskyt nemocí	1	4	6
spolupráce s MŠ	-	-	4
bez odpovědi	4	1	2

Tabulka 15 - Informace z nástěnek

Z nástěnek se nejvíce rodiče dozvídají o plánovaných akcích (42) – výlety, divadla, plavání, atd..., o týdenním programu třídy (23), o vzdělávání (17) – včetně básní, písni, říkanek, které se děti učí, jídelníček (14), platby (9) a možnosti spolupráce (4). 7 rodičů uvedlo vystavené práce dětí a 11 rodičů výskyt nemocí. 7 rodičů neodpovědělo.

Otázka č. 35: Přáli byste si na komunikaci mezi Vámi a školou něco změnit? Co?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
žádné	4	4	8
upravit/změnit stravování	2	3	3
zpětná vazba výsledků dotazníků	1	1	2
kontrola uzavření MŠ	1	1	-
více info a fotek na webu	3	2	2
čas na setkání s učitelkou	3	4	-
přesun dne otevřených dveří	1	-	-
dřívější info schůzka	1	2	-
nevím	1	-	-
bez odpovědi	6	8	9

Tabulka 16 - Přání na změny v komunikaci

16 rodičů si nepřeje nic měnit, jsou spokojeni, 23 rodičů neodpovědělo vůbec, 20 rodičů by si přálo tyto změny: upravit/změnit stravování (8), zpětná vazba výsledků dotazníků (4), kontrola uzavření MŠ (2), více informací a fotek na webu (7), čas na setkání s učitelkou (7), přesun Dne otevřených dveří (1), dřívější třídní schůzku (3), 1 rodič neodpověděl. Pouze 1 rodič navrhl výlet do sladovny v Písku a objednat pro děti „Houbový park“.

Uzavřené otázky

otázka č.: 8,12,13,14,16,17,20,23,25,26,27,31

otázek celkem: 12

počet respondentů: 59

z toho počet respondentů pro třídu 2,5-4 let: 19

z toho počet respondentů pro třídu 4-5 let: 17

z toho počet respondentů pro třídu 5-6 let: 23

Otázky		Počet odpovědí														
		třída 2,5-4 let					třída 4-5 let					třída 5-6 let				
		ano	spíše ano	ne	spíše ne	bez odpovědi	ano	spíše ano	ne	spíše ne	bez odpovědi	ano	spíše ano	ne	spíše ne	bez odpovědi
č. 8	Jsou pro Vás dostačující informace, které dostáváte?	16	x	1	x	1	13	x	4	x	1	18	x	4	x	1
č. 12	Jste spokojeni s filosofií (výchovně vzdělávacími postupy MŠ)?	10	8	0	0	1	8	8	0	1	0	13	10	0	0	0
č. 13	Využíváte internetové stránky školy?	16	1	1	1	0	11	6	0	0	0	16	6	1	0	0
č. 14	Účastníte se informačních schůzek pro rodiče?	17	x	2	x	0	16	x	1	x	0	22	x	1	x	0
č. 16	Vnímáte tyto schůzky jako smysluplné?	11	5	1	1	1	6	8	0	3	0	18	3	0	2	0
č. 17	Využíváte možnosti osobní konzultace s učitelkou?	16	x	3	x	0	15	x	2	x	0	20	x	3	x	0
č. 20	Účastníte se akcí určených pro rodiče v MŠ?	6	10	1	1	1	8	7	1	1	0	8	11	2	2	0
č. 23	Zajímají Vás informace z nástěnek?	19	0	0	0	0	14	3	0	0	0	22	1	0	0	0
č. 25	Upřednostňujete ústní informace od třídní učitelky?	13	4	1	1	0	10	6	1	0	0	13	8	2	0	0
č. 26	Jste o akcích třídy MŠ informováni včas?	12	7	0	0	0	11	4	0	1	1	21	2	0	0	0
č. 27	Jste o akcích třídy, MŠ informováni dostatečně?	13	5	0	0	1	10	5	0	2	0	19	4	0	0	0
č. 31	Jsou doplňkové aktivity školy smysluplné (vhodně vybrané)?	15	x	0	x	4	16	x	1	x	0	22	x	0	x	1

Tabulka 17 - Uzavřené otázky – hodnocení rodičem

Otázka č. 8. Jsou pro Vás dostačující informace, které dostáváte?

47 rodičů považuje informace za dostačující, 9 za nedostačující a 3 rodiče neodpověděli.

Otázka č. 12. Jste spokojeni s filosofií (výchovně vzdělávacími postupy MŠ)?

31 rodičů je spokojeno s filosofií MŠ, 26 spíše je spokojeno, 1 rodič spíše není, 1 rodič neodpověděl. Nikdo z rodičů neodpověděl záporně (ne).

Otázka č. 13. Využíváte internetové stránky školy?

Většina rodičů (43) internetové stránky školy využívá, 13 spíše využívá, 1 spíše nevyužívá, 2 rodiče nevyužívají.

Otázka č. 15. Účastníte se informačních schůzek pro rodiče?

55 rodičů se účastní třídních schůzek, 4 rodiče se neúčastní.

Otázka č. 16. Vnímáte tyto schůzky jako smysluplné?

Většina (35) vnímá schůzky jako smysluplné, 16 rodičů odpovědělo spíše ano, 6 spíše ne (vše si vyřídí průběžně), 1 rodič odpověděl ne a 1 rodič neodpověděl.

Otázka č. 17. Využíváte možnosti osobní konzultace s učitelkou?

51 rodičů osobní konzultace s učitelkou využívá, 8 rodičů nevyužívá.

Otázka č. 20. Účastníte se akcí určených pro rodiče v MŠ?

22 rodičů se společných akcí účastní, 28 se spíše účastní, 4 rodiče se neúčastní a 4 rodiče spíše neúčastní (1 rodič uvedl, že mu nevyhovuje čas konání). 1 rodič neodpověděl.

Otázka č. 23. Zajímají Vás informace z nástěnek?

55 rodičů zajímají informace na nástěnce, 4 rodiče spíše zajímají. Nikdo z rodičů nenapsal, že je informace na nástěnce nezajímají.

Otázka č. 25. Upřednostňujete ústní informace od třídní učitelky?

36 rodičů upřednostňuje ústní informace od třídní učitelky, 18 rodičů je spíše upřednostňuje, 4 neupřednostňují a 1 spíše neupřednostňuje.

Otázka č. 26. Jste o akcí třídy, MŠ informováni včas?

44 rodičů je o akcích informování včas, 13 rodičů spíše včas. 2 odpověděli „ne“.

Otázka č. 27. Jste o akcích třídy, MŠ informováni dostatečně?

42 rodičů je dostatečně o akcích informováno, 14 rodičů odpovědělo, že spíše dostatečně informováno, 2 rodiče spíše dostatečně informováni nejsou, 1 rodič neodpověděl.

Otázka č. 31. Jsou doplňkové aktivity školy smysluplné (vhodně vybrané)?

53 rodičů považuje doplňkové aktivity školy za smysluplně vybrané, pro 1 rodiče dobře vybrané nejsou, 5 rodičů neodpovědělo.

Otázky s nabídkou možností

otázka č.: 10,28,29,30,32,33,34

otázek celkem: 7

z toho počet respondentů pro třídu 2,5-4 let: 19

z toho počet respondentů pro třídu 4-5 let: 17

z toho počet respondentů pro třídu 5-6 let: 23

Otázka č. 10: Jste spokojeni se zázemím a vybavením školy?

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
vyhovující budova	15	14	21
vybavení tříd	12	13	18
úroveň stravování	8	8	12
školní zahrada	13	13	18
okolí MŠ	12	9	17
hygienické podmínky, čistota	14	12	20
provozní doba	11	10	15
dostatek času pro volnou hru	14	11	18
výzdoba, příjemné prostředí	14	12	20
spolupráce pedagogů s Vámi	14	10	20

Tabulka 18 - Spokojenost se zázemím a vybavením školy

Nejlépe rodiče hodnotili budovu MŠ (50), čistotu a hygienické podmínky (46), stejně tak spolupráci s pedagogy (44), zahradu (44) a dostatek času pro volnou hru dětí (43). Líbí se i okolí MŠ (38) a výzdoba MŠ a příjemné prostředí (46). Nejméně jmenované bylo stravování (28), 3 rodiče neodpověděli.

Otázka č. 28: Podle Vašeho názoru škola rozvíjí:

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
tělesnou zdatnost a sportovní dovednosti	9	3	9
vyjadřovací schopnosti	13	8	18
manuální dovednosti	17	15	20
schopnost spolupráce s ostatními	15	13	20
rozvíjí zájmy dítěte	11	4	15
schopnosti dítěte	11	10	15
vědomosti a dovednosti, které dítě v MŠ získá, jsou pro život důležité	14	12	20

Tabulka 19 – Škola rozvíjí u dítěte

Nejvíce si rodiče myslí, že MŠ rozvíjí manuální dovednosti (52) a spolupráci s ostatními (48), vyjadřovací schopnosti (39), zájmy a schopnosti dítěte (36). Nejméně pak zdatnost a sportovní dovednosti (21). 46 rodičů si myslí, že vědomosti a dovednosti, které dítě v MŠ získá jsou pro život důležité, 1 rodič neodpověděl.

Otázka č. 29: Podporuje škola u dítěte:

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
zdravou sebedůvěru	0	0	1
smysl pro dodržování pravidel	12	11	8
oboje	6	6	14

Tabulka 20 – Škola podporuje u dítěte

Více rodičů (26) si myslí, že MŠ rozvíjí zdravou sebedůvěru i smysl pro dodržování pravidel, 31 pouze smysl pro dodržování pravidel a 1 rodič uvedl zdravou sebedůvěru. 1 rodič neodpověděl.

Otázka č. 30: Jste spokojeni s úrovní dalších aktivit?

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
nabídka kroužků	8	5	16
nabídka doplňkových aktivit (exkurze, výlety, divadla, ...)	14	10	20
akce s účastí rodičů	8	8	15

Tabulka 21 - Spokojenost s úrovní dalších aktivit

Nejvíce jsou rodiče spokojeni s doplňkovými aktivitami – exkurze, výlety, divadla, aj. (44), 29 rodičů je spokojeno s nabídkou kroužků, 31 rodičů se společnými akcemi s rodiči. 4 rodiče by přivítali větší nabídku kroužků (chybí jim AJ), 2 rodiče zmínili více akcí s rodiči.

Otázka č. 32: Posuďte, prosím, s čím se Vaše dítě v MŠ setkává a jak se zde cítí:

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
má ve škole kamarády	14	15	21
ve třídě, kam chodí, jsou dobré vztahy	4	7	19
má konflikty s ostatními dětmi	1	2	1
ve škole se cítí dobře	13	10	18
bojí se chodit do školy třídy	0	1	0
zapojuje se do dění ve třídě	13	10	18
těší se na kamarády	12	10	19
těší se na paní učitelku	11	10	18
jste spokojena s přístupem učitelky k Vám	10	10	18

Tabulka 22 – Pocity a zkušenosti dítěte

50 rodičů uvedlo, že jejich dítě má ve škole kamarády, 41 dětí se na ně těší a mají dobré vztahy (30), 41 dětí se v MŠ cítí dobře, zapojují se do činností (41) a těší se na p.

učitelku (39), 38 rodičů je spokojeno s přístupem učitelky k nim. Pouze 4 děti mají v MŠ konflikty s ostatními dětmi.

Otázka č. 33: Na kolik o Vás platí, že...

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
mluvím často s dítětem o dění ve škole	17	16	21
zajímám se o akce pořádané školou	14	10	18
účastním se rodičovských schůzek	12	14	17
sleduji informace o dění ve škole	16	15	20
účastním se akcí, které škola pořádá	10	12	18
případné problémy, dotazy řeším hned s učitelkou	15	15	20

Tabulka 23 – Zhodnocení se rodičem

54 rodičů mluví často s dítětem o dění v MŠ, 51 rodičů sleduje informace o dění v MŠ a případné problémy řeší s učitelkou hned (50), 42 se jich zajímá o akce a účastní se jich (40), 43 rodičů se účastní třídních schůzek. Pouze 2 rodiče neodpověděli vůbec.

Otázka č. 34: Jste spokojeni s úrovní komunikace mezi Vámi a školou?

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí		
	třída 2,5-4 let	třída 4-5 let	třída 5-6 let
prostor pro komunikaci s učiteli	13	14	20
prostor pro komunikace s vedením školy	6	11	11
škola je otevřená názorům rodičů	7	7	13

Tabulka 24 – Spokojenost s úrovní komunikace

Nejvíce si rodiče pochvalují prostor pro komunikaci s učiteli (47) a vedením (28), 27 rodičů uvedlo, že je MŠ otevřená názorům rodičů, 9 rodičů neodpovědělo vůbec.

8.2.2 Výsledky z dotazníku pro učitele

Otevřené otázky

otázky č.: 1,2,4,6,13,15

otázek celkem: 6

počet respondentů: 12

Otázka č. 1: Jaká je Vaše konkrétní představa spolupráce s rodiči dětí?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí
pravdivé informace od rodičů	3
větší zapojení a účast rodičů na akcích	6
společné jednotné působení	5
vzájemná důvěra	4
větší zájem o konkrétní informace o dítěti	4

Tabulka 25 – Konkrétní představa spolupráce (s rodiči)

6 učitelek by přivítalo větší zapojení a účast rodičů na akcích, 5 jednotné působení rodiny a MŠ, 4 učitelky jmenovaly větší zájem o konkrétní informace o dítěti a vzájemnou důvěru. 3 učitelky by přivítaly pravdivé informace od rodičů, 1 učitelka uvedla, že se spolupráce s rodiči vyvíjí k lepšímu - záleží na typu rodiče a 1 učitelka by chtěla, aby také rodiče přišli se svým nápadem na činnost s dětmi.

Otázka č. 2: Jaká informace od rodičů vyžadujete, očekáváte, chcete?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí
zdravotní stav	6
nenadálé situace, změny	8
schopnosti dítěte (+nedostatky, přednosti)	5
všeobecné	5

Tabulka 26 – Vyžádané informace od rodičů

8 učitelek od rodičů vyžaduje hlásit nenadálé situace a změny v životě dítěte, 6 zdravotní stav, 5 učitelek zajímají schopnosti, nedostatky a přednosti dítěte, 5 učitelek uvedlo, že „všeobecné“.

Otázka č. 4: Jak tuto spolupráci iniciujete? a Otázka č. 6: Jak vytváříte prostor k projevení zájmu rodičů o to, co děti ve škole dělají?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí
třídní schůzky	4
info na nástěnce	7
oslovením rodičů + individuální rozhovory	18
info na web stránkách + fotogalerie	8
tvořivé odpoledne s rodiči	9
výstavka prací v šatně	3
den otevřených dveří	5
besídka	5
přítomnost rodičů na programu třídy	3

Tabulka 27 – *Iniciativa ke spolupráci*

18 učitelek oslovuje osobně rodiče, 7 učitelek plní nástěnky potřebnými informacemi, 8 učitelek vkládá informace a fotografie na web stránky, 9 učitelek zve rodiče na tvořivé odpoledne, 5 na dny otevřených dveří. 4 učitelky uvedly třídní schůzky a 3 výstavku dětských prací v šatně. 3 učitelky umožňují rodičům vstup a účast v programu třídy během dne.

Otázka č. 13: O jaké akce, které pořádá MŠ, je podle Vás ze strany rodičů největší zájem?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí
společné (děti + rodiče)	8
den dětí	4
výlety	2
besídky	7
sportovní	2
divadla	2
kroužky	3

Tabulka 28 – Zájem rodičů o akce

Podle učitelek je největší zájem o společné tvoření - děti a rodiče (8), besídky (7), Den dětí (4), kroužky (3), výlety (2), divadla (2), sportovní odpoledne (2), vždy 1 učitelka uvedla ještě fotografování, výstavu podomníčků, karneval, plavecký kurz, projekt Mezi námi a třídní schůzky.

Otázka č. 15: Máte svůj vlastní návrh na obměnu spolupráci s rodiči?

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí
žádný	8
spolupráce vyhovuje	2
více společných akcí, návrhů i od rodičů	2

Tabulka 29 – Návrhy učitelek na obměnu spolupráce

8 učitelek žádný vlastní návrh neuvedlo, 2 spolupráce s rodiči vyhovuje stávající, 2 uvedly, že by přivítaly více společných akcí a nějaké návrhy činností také od rodičů.

Uzavřené otázky

otázka č.: 3,5,7,8,9,10,11,12,14

otázek celkem: 9

počet respondentů: 12

Otázky		Počet odpovědí			
		ano	spíše ano	ne	spíše ne
č. 3	Jak hodnotíte ve Vaší MŠ spolupráci s rodiči - rodiče projevují průběžně zájem o činnost školy?	3	8	0	1
č. 5	Rodiče se zajímají o to, co děti ve škole dělají?	1	10	0	1
č. 7	Rodiče se zajímají průběžně o prospívání dětí a jejich pokroky v učení?	1	10	0	1
č. 8	Rodiče se zajímají více o děti a jejich výsledky v učení a ž v předškolním věku?	2	5	1	4
č. 9	Rodiče vaši práci patřičně (viditelně?) oceňují?	0	8	2	2
č. 10	Rodiče se snaží řešit problémy dětí společně s Vámi?	3	6	3	0
č. 11	Rodiče od Vás očekávají odbornou radu?	2	9	0	1
č. 12	Rodiče s Vámi konzultují případný odklad školní docházky?	4	7	1	0
č. 14	Myslíte si, že by se rodiče měli ještě aktivněji zapojit do chodu MŠ?	2	5	1	4

Tabulka 30 – Uzavřené otázky – hodnocení učitelkou

Otázka č. 3: Jak hodnotíte ve Vaší MŠ spolupráci s rodiči – rodiče projevují průběžně zájem o činnost školy?

Dle učitelek rodiče projevují zájem průběžně o činnosti MŠ (3), spíše projevují průběžně (8). Pouze 1 učitelka uvedla, že spíše neprojevují. Zcela neprojevují neuvedla žádná učitelka.

Otázka č. 5: Rodiče se zajímají o to, co děti ve škole dělají?

Učitelky uvádějí, že se rodiče spíše zajímají o to, co děti v MŠ dělají (10), 1 učitelka uvedla, že se zajímají a 1 spíše nezajímají. „Ne“ si nemyslí žádná učitelka.

Otázka č. 7: Rodiče se zajímají průběžně o prospívání dětí a jejich pokroky v učení?

Podle 10 učitelek se rodiče zajímají spíše průběžně o prospěch dětí a jejich pokroky v učení, podle 1 průběžně a 1 uvedla spíše nezajímají průběžně.

Otázka č. 8: Rodiče se zajímají více o děti a jejich výsledky v učení až v předškolním věku?

5 učitelek si myslí, že rodiče se zajímají o děti a jejich výsledky v učení spíše až v předškolním věku, 2 rozhodně až v předškolním věku, 1 si to nemyslí a 4 spíše ne až v předškolním věku.

Otázka č. 9: Rodiče vaši práci patřičně (viditelně?) oceňují?

8 učitelek má pocit, že rodiče jejich práci viditelně ocení, 2 uvedly neoceňují a 2 spíše neoceňují.

Otázka č. 10: Rodiče se snaží řešit problémy dětí společně s Vámi?

Se 6 učitelkami rodiče řeší problémy spíše společně, se 3 společně, 3 učitelky uvedly, že rodiče s nimi problémy neřeší.

Otázka č. 11: Rodiče od Vás očekávají odbornou radu?

Od 9 učitelek rodiče spíše očekávají odbornou radu, od 2 očekávají odbornou radu, 1 uvedla, že spíše neočekávají. Ani jedna učitelka si nemyslí, že od nich rodiče žádnou radu neočekávají.

Otázka č. 12: Rodiče s Vámi konzultují případný odklad školní docházky?

Se 4 učitelkami rodiče odklad školní docházky konzultují, se 7 učitelkami spíše konzultují, 1 uvedla, že nekonzultují.

Otázka č. 14: Myslíte si, že by se rodiče měli ještě aktivněji zapojit do chodu MŠ?

2 učitelky si myslí, že by se měli rodiče aktivněji zapojit do chodu MŠ, 5 spíše měli zapojit, 1 si to nemyslí a 4 spíše nemyslí.

8.3 Vyhodnocení a zpracování hypotéz

8.3.1 Vyhodnocení a zpracování hypotéz z dotazníku pro rodiče

Hned moje *první hypotéza*, že informace, které rodiče dostávají, jsou dostačující, *se potvrdila*. Nejčastěji se je dozvídají z nástěnek, www stránek i ústně od učitelek. Za důležité považují všechny, hlavně o dítěti, akcích školy, programu týdne a stravování. Naopak učitelka po rodičích požaduje nejčastěji informace o dítěti (o zdravotním stavu, náladě a psychice). Rodiče si přejí osobní konzultaci s učitelkou, na které se chtějí domluvit na společném postupu řešení, probrat schopnosti, dovednosti i nedostatky dítěte. 51 rodičů z 59 těchto schůzek využívá. Tímto výsledkem byla *potvrzena i má druhá hypotéza!* Rodiče velmi oceňují aktivity, kterých se mohou účastnit společně s dětmi, sami však žádnou novou aktivitu neuvedli – pouze jeden rodič navrhl objednat do školy „Houbový park“. Překvapil mě i názor několika rodičů, že děti mají v činnostech málo sportovních a pohybových aktivit. S nimi nemohu souhlasit, škola se přímo na pohybové vyžití dětí zaměřuje. Je samozřejmé, že všichni rodiče nebudou souhlasit se vším, co se v mateřské škole naplánuje, ale z výsledku dotazníku vyplývá, že se děti do školy těší, mají v ní kamarády a cítí se v ní dobře. A o to, myslím, oběma stranám jde především.

8.3.2 Vyhodnocení a zpracování hypotéz z dotazníku pro učitelky

Podle učitelek rodiče zájem o spolupráci se školou mají a to průběžně. Ani jedna učitelka neuvedla, že zájem rodiče neprojevují, což mě potěšilo – *potvrdila se i má třetí hypotéza*. Nejčastěji se rodiče účastní společných akcí, nejvíce tvoření s dětmi a vánoční

besídky. Učitelky by přivítaly pravdivé informace od rodičů – hlavně o zdravotním stavu dítěte, domluvu na jednotném působení rodiny a školy. Některým učitelkám se zdá, že rodiče projevují malý zájem o konkrétní informace o dítěti, že jim stačí, že si vše přečtou na nástěnce. Ani učitelky žádný vlastní návrh na obměnu spolupráce s rodiči neuvedly, stávající spolupráce je prý dostatečná, spíše by přivítaly nové nápady od rodičů. A jestli rodiče od učitelek očekávají odbornou radu? Ano, z dotazníků vyplynulo, že očekávají, ani jedna neuvedla, že od ní rodiče žádnou radu neočekávají (*potvrzena čtvrtá hypotéza*).

8.4 Shrnutí

Z výsledků obou dotazníků mám velmi dobrý pocit, prokazatelně zde spolupráce rodiny a mateřské školy funguje a to je pro rozvoj osobnosti dítěte velmi důležité. Ne vždy lze přání a představy rodičů vyplnit (zvětšit šatny, vjezd auty až před vchod školy, polohy umývárny), nad některými je však potřeba se zamyslet a řešit je (nečekat, až se rodič zeptá, termín Dne otevřených dveří, více akcí pro rodiče s dětmi, obměna jídelníčku). Komunikace mezi rodinou a školou musí probíhat hned v počátku, již při prvním vstupu dítěte do mateřské školy. S nabídkou ke spolupráci by škola měla přijít jako první, „otevřít rodičům dveře“. Rodič a učitel se musí vzájemně respektovat, naslouchat si a spolupracovat. Vždyť rodič i pedagog přeje svým i svěřeným dětem jen to nejlepší a chce jim zajistit i spokojenou budoucnost. A to je, myslím, dostatečná motivace pro spolupráci!

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala tématem Spolupráce rodiny a mateřské školy při rozvoji osobnosti dítěte. Úvodní teoretickou část jsem věnovala legislativnímu vymezení předškolního vzdělávání, nechybí zde hlavní principy, cíle, úkoly ani specifika předškolního vzdělávání. Zmapovala jsem proměnu společnosti a rodiny, dotkla jsem se i principů rodinných vztahů. Z hlediska jejich funkčnosti se vyskytuje mnoho různých rodin a typů rodičů, i těmi jsem se ve své práci zabývala. Za důležitou část považuji tu, jež obsahuje návody pro rodiče i učitelky, jak mohou dětem ulehčit vstup do předškolního zařízení. Mateřská škola je pro dítě nové prostředí a i v něm se má cítit spokojené a v bezpečí. Jaké jsou funkce mateřské školy a její možnosti spolupráce s rodinou jsem vysvětlila v samostatných kapitolách práce. Možností spolupráce rodičů a školy při rozvoji osobnosti dítěte je v knihách popsáno mnoho, mým cílem bylo je ověřit v praxi, na konkrétní mateřské škole. Stanovila jsem si čtyři hypotézy, které zněly: Informace, které rodiče dostávají, jsou dostačující. Rodiče využívají osobní konzultace s učitelkou. Dle vyjádření učitelek rodiče zájem o spolupráci projevují. Rodiče očekávají od učitelek odbornou radu. Pro jejich potvrzení/vyvrácení jsem zvolila metodu dotazníkového šetření, otázky pro rodiče a učitelky byly dobře postaveny, obě strany se nad nimi zamýšlely „do hloubky“. Ze zjištěných dat vyvstává konkrétní závěr, všechny 4 hypotézy byly šetřením potvrzeny. Většina rodičů považuje informace, jež dostává, za dostačující a nechtěla by nic měnit. Využívají osobní konzultace s učitelkou a učitelky potvrzují, že rodiče zájem o spolupráci projevují. Chtějí od učitelek i odborné rady. Samozřejmě ne vždy najde učitel a rodič společnou řeč hned od začátku komunikace. I z výsledků šetření je patrné, že rodiče jsou různí a jejich požadavky také. Ani samotné učitelky si cestu k rodičům nenajdou hned, pokud se však snaží obě strany, doba hledání se výrazně zkracuje. Mohu ale potvrdit, že paní ředitelka na dané škole reagovala na mé vyhodnocení okamžitě, aktuální dotazy a návrhy zodpověděla a zpřístupnila rodičům i veřejnosti na stránkách školy.

Věřím, že má práce přispěla k ještě většímu zamyšlení a prohloubení spolupráce nejen v této mateřské škole.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5.

DOLEŽALOVÁ, E. *Hry pro rodiče s dětmi:hry pro rozvoj komunikace: aktivity zaměřené na rozvoj dítěte předškolního věku: příprava na vstup do školy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. 151 s. ISBN 80-247-0991-0.

DOLEŽALOVÁ, J. *Rozvoj grafomotoriky v projektech*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-80-7367-693-3.

DVOŘÁKOVÁ, H. *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte: [tělesná výchova ve vzdělávacím programu mateřské školy]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011, 150 s. ISBN 978-80-7367-819-7.

GUILLAUD, M. *Relaxace v mateřské škole: program relaxačních činností a her na celý rok*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011, 94 s. ISBN 978-80-262-0045-1.

HAEFELE, Bettina a Maria WOLF-FILSINGER. *Každý začátek v mateřské škole je těžký: pomoc pro rodiče a vychovatele*. 1. vyd. Praha: Portál, 1993, 58 s. ISBN 80-85282-57-7.

HEJLOVÁ, H., OPRAVILOVÁ, E., BRAVENÁ, N., UHLÍŘOVÁ, J. *Nahlížení do světa dětí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2013, 226 s., ISBN 978-80-7290-640-6.

HELUS, Z. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 280 s. ISBN 978-80-247-1168-3.

JEŘÁBKOVÁ, B. *Mateřská škola jako životní prostor*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1993. ISBN 80-210-0830-X.

Kolektiv autorů. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. 45 s. ISBN 80-87000-00-5.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008, 200 s. ISBN 978-80-247-1568-1.

LACINOVÁ, Lenka a Petra ŠKRDlíKOVÁ. *Dost dobří rodiče, aneb, Drobné chyby ve výchově dovoleny*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 157 s. ISBN 978-80-7367-442-7.

MELGOSA, Julián a Raul POSSE. *Umění výchovy dítěte*. Vyd. 1. Praha: Advent-Orion, 2003, 195 s. ISBN 80-7172-613-3.

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-x.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 5. vyd. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-647-6.

PŘÍKASKÝ, Jiljí Vladimír. *Učebnice základů etiky*. Vyd. 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, 134 s. ISBN 80-7192-505-5.

RABUŠICOVÁ, M. *Škola a (versus) rodina*. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 2004, 176 s. ISBN 80-210-3598-6.

RABUŠICOVÁ, M. Sociologie výchovy (vzdělávání a školy). In Průcha, J.. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

ŘEZÁČ, J., *Sociální psychologie*. Brno : Paido, 1998. 261s. ISBN 80-85931-48-6.

SEDLÁČKOVÁ, H., SYSLOVÁ, Z., ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 148 s. ISBN 978-80-7357-884-8.

SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 127 s. ISBN 80-7178-249-1.

SVOBODOVÁ, E. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vydání první. Praha: Portál, 2010, 166 stran. ISBN 978-80-7367-774-9.

SYSLOVÁ, Z. *Autoevaluace v mateřské škole: cesta ke kvalitě vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 177 s. ISBN 978-80-262-0183-0.

ŠMELOVÁ, E. *Mateřská škola a její učitelé v podmínkách společenských změn: teorie a praxe II.* 1. Vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 159 s. ISBN 80-244-1373-6.

VOKÁČ, P., PEŠTÁLOVÁ, L., ZELENÁ, J. *Školský zákon s odborným výkladem: Školský zákon: zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání : stav k 1.1.2013.* 4.vydání. Třinec: RESK, spol s r.o., 2013, 296 s. ISBN 978-80-904324-1-3.

Vyhláška č. 43/2006 Sb., o předškolním vzdělávání, MŠMT ČR 2006

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MŠ	– mateřská škola
RVP PV	– Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP	– Školní vzdělávací program

SEZNAM TABULEK

- Tabulka 1 - *Informace od učitelky (vedení) rodičům*
- Tabulka 2 - *Důležité informace*
- Tabulka 3 - *Zbytečné informace*
- Tabulka 4 - *Chybějící informace*
- Tabulka 5 - *Požadované informace*
- Tabulka 6 - *Předávané informace*
- Tabulka 7 - *Představa ideální komunikace*
- Tabulka 8 - *Opatření pro lepší informovanost*
- Tabulka 9 - *Změny v zázemí a vybavení*
- Tabulka 10 - *Náplň informačních schůzek*
- Tabulka 11 - *Obsah osobních konzultací*
- Tabulka 12 - *Společné akce s rodiči*
- Tabulka 13 - *Smysluplné akce*
- Tabulka 14 - *Zbytečné akce*
- Tabulka 15 - *Informace z nástěnek*
- Tabulka 16 - *Přání na změny v komunikaci*
- Tabulka 17 - *Uzavřené otázky – hodnocení rodičem*
- Tabulka 18 - *Spokojenost se zázemím a vybavením školy*
- Tabulka 19 – *Škola rozvíjí u dítěte*
- Tabulka 20 – *Škola podporuje u dítěte*
- Tabulka 21 - *Spokojenost s úrovní dalších aktivit*
- Tabulka 22 – *Pocity a zkušenosti dítěte*
- Tabulka 23 – *Zhodnocení se rodičem*
- Tabulka 24 – *Spokojenost s úrovní komunikace*
- Tabulka 25 – *Konkrétní představa spolupráce (s rodiči)*
- Tabulka 26 – *Vyžádané informace od rodičů*
- Tabulka 27 – *Iniciativa ke spolupráci*
- Tabulka 28 – *Zájem rodičů o akce*
- Tabulka 29 – *Návrhy učitelek na obměnu spolupráce*
- Tabulka 30 – *Uzavřené otázky – hodnocení učitelkou*

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Dotazník pro rodiče

Příloha 2 – Dotazník pro učitele

Příloha 3 – MŠ Jahůdka a spolupráce s rodiči

Příloha 1 : Dotazník pro rodiče

DOTAZNÍK PRO HODNOCENÍ SPOLUPRÁCE RODIČŮ A MŠ **(PŘI ROZVOJI OSOBNOSTI DÍTĚTE)**

Pokyny pro vyplnění:

Tento dotazník je anonymní, nebojte se napsat svůj skutečný názor. Děkuji za Váš čas a pravdivé odpovědi.

- Pozorně si přečtěte znění otázek a odpovědí.
 - Dbejte prosím, na pravdivé vyplnění dotazníku dle svých zkušeností.
 - Vybranou odpověď zakroužkujte.
 - V otevřené otázce využijte možnosti ke svému vyjádření, Váš osobní názor je přínosný a žádoucí.
 - Vyplňte, prosím, všechny otázky.
-

1. Jaké informace od učitelky (vedení MŠ) dostáváte?

- Jaké informace o dítěti (chování, řeč, grafomotorika, vztahy k ostatním dětem)?
- Jaké informace o chodu školky?
- Jaké informace o programu školky?
- Jaké informace o vzdělávání?
- Jaké informace o akcích?
- Jaké informace o tom, co od vás školka očekává?

2. Jaké informace považujete za důležité?

3. Jaké informace jsou pro vás zbytečné?

4. Jaké informace postrádáte?

5. Jaké informace od vás učitelka požaduje?

6. Jaké informace vy předáváte učitelce?

7. Jaká je vaše ideální představa komunikace se školkou?

8. Jsou pro Vás dostačující informace, které dostáváte? a) ano b) ne

9. Jaké opatření by vám pomohlo, abyste získali lepší informace o škole a o svém dítěti?

10. Jste spokojeni se zázemím a vybavením školy? Zakroužkujte:

vyhovující budova / vybavení tříd / úroveň stravování / školné zahrada / okolí MŠ / hygienické podmínky, čistota / provozní doba / dostatek času pro volnou hru / výzdoba, příjemné prostředí / spolupráce pedagogů s Vámi

11. Přáli byste si na zázemí/vybavení školy něco změnit? Co?

12. Jste spokojeni s filosofií (výchovně vzdělávacími postupy MŠ)? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

13. Využíváte internetové stránky školy? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

14. Účastníte se informačních schůzek pro rodiče? a) ano b) ne

15. Co je náplní těchto schůzek?

16. Vnímáte tyto schůzky jako smysluplné? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

17. Využíváte možnosti osobní konzultace s učitelkou? a) ano b) ne

18. Jaký obsah by měla osobní konzultace s učitelkou mít?

19. Jaké akce pro rodiče MŠ realizuje?

20. Účastníte se akcí určených pro rodiče v MŠ? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

21. Které považujete za smysluplné a proč?

22. Které považujete za zbytečné a proč?

23. Zajímají Vás informace z nástěnek? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

24. Jaké informace se dozvídáte z nástěnek?

25. Upřednostňujete ústní informace od třídní učitelky? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

26. Jste o akcí třídy, MŠ informováni včas? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

27. Jste o akcích třídy, MŠ informováni dostatečně? a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

28. Podle Vašeho názoru škola rozvíjí: Zakroužkujte:

tělesnou zdatnost a sportovní dovednosti / vyjadřovací schopnosti / manuální dovednosti / schopnost spolupráce s ostatními / rozvíjí zájmy dítěte / schopnosti dítěte / vědomosti a dovednosti, které dítě v MŠ získá, jsou pro život důležité

29. Podporuje škola u dítěte: Zakroužkujte:

zdravou sebedůvěru / smysl pro dodržování pravidel

30. Jste spokojeni s úrovní dalších aktivit?

nabídka kroužků / nabídka doplňkových aktivit (exkurze, výlety, divadla, ...) / akce s účastí rodičů

31. Jsou doplňkové aktivity školy smysluplné (vhodně vybrané)? a) ano b) ne

32. Posuďte, prosím, s čím se Vaše dítě v MŠ setkává a jak se zde cítí: Zakroužkujte:

má ve škole kamarády / ve třídě, kam chodí, jsou dobré vztahy / má konflikty s ostatními dětmi / ve škole se cítí dobře / bojí se chodit do školy, třídy / zapojuje se do dění ve třídě / těší se na kamarády / těší se na paní učitelku / jste spokojena s přístupem učitelky k Vám

33. Na kolik o Vás platí, že... Zakroužkujte:

mluvím často s dítětem o dění ve škole / zajímám se o akce pořádané školou / účastním se rodičovských schůzek / sleduji informace o dění ve škole / účastním se akcí, které škola pořádá / případné problémy, dotazy řeším hned s učitelkou

34. Jste spokojeni s úrovní komunikace mezi Vámi a školou? Zakroužkujte:

prostor pro komunikaci s učiteli / prostor pro komunikaci s vedením školy / škola je otevřená názorům rodičů

35. Přáli byste si na komunikaci mezi Vámi a školou něco změnit? Pokud ano, uveďte, prosím, co.

Příloha 2: Dotazník pro učitele

DOTAZNÍK PRO HODNOCENÍ SPOLUPRÁCE RODIČŮ A MŠ **(PŘI ROZVOJI OSOBNOSTI DÍTĚTE)**

Pokyny pro vyplnění:

Tento dotazník je anonymní, nebojte se napsat svůj skutečný názor. Děkuji za Váš čas a pravdivé odpovědi.

- Pozorně si přečtěte znění otázek a odpovědí.
 - Dbejte prosím, na pravdivé vyplnění dotazníku dle svých zkušeností.
 - Vybranou odpověď zakroužkujte.
 - V otevřené otázce využijte možnosti ke svému vyjádření, Váš osobní názor je přínosný a žádoucí.
 - Vyplňte, prosím, všechny otázky.
-

1. Jaká je vaše konkrétní představa spolupráce s rodiči dětí?

2. Jaké informace od rodičů vyžadujete, očekáváte, chcete?

3. Jak hodnotíte ve Vaší MŠ spolupráci s rodiči – rodiče projevují průběžně zájem o činnost školy?

- a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

4. Jak tuto spolupráci iniciujete?

5. Rodiče se zajímají o to, co děti ve škole dělají?

- a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

6. Jak vytváříte prostor o projevení zájmu rodičů o to, co děti ve školce dělají?

7. Rodiče se zajímají průběžně o prospívání dětí a jejich pokroky v učení?

- a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

8. Rodiče se zajímají více o děti a jejich výsledky v učení až v předškolním věku?

- a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

9. Rodiče vaši práci patřičně (viditelně?) oceňují?

a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

10. Rodiče se snaží řešit problémy dětí společně s Vámi?

a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

11. Rodiče od Vás očekávají odbornou radu?

a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

12. Rodiče s Vámi konzultují případný odklad školní docházky?

a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

13. O jaké akce, které pořádá MŠ, je podle Vás ze strany rodičů největší zájem?

14. Myslíte si, že by se rodiče měli ještě aktivněji zapojit do chodu MŠ?

a) ano b) spíše ano c) ne d) spíše ne

15. Máte svůj vlastní návrh na obměnu spolupráce s rodiči? Pokud ano, napište, prosím, jaký.

Příloha 3: MŠ Jahůdka a spolupráce s rodiči

